

Sanoilla on väliä -
sosiaalisen median julkaisusarja lastensuojelun ko-
kemusnuorten näkemyksistä ja kokemuksista

Iida Säynäjäkangas

2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Sanoilla on väliä - sosiaalisen median julkaisusarja lastensuojelun kokemus-
nuorten näkemyksistä ja kokemuksista

Iida Säynäjäkangas

Sosionomi AMK

Opinnäytetyö

Toukokuu, 2024

lida Säynäjäkangas

Sanoilla on väliä - sosiaalisen median julkaisusarja lastensuojelun kokemusnuorten näkemyksistä ja kokemuksista

Vuosi

2024

Sivumäärä

58

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kehittämistyönä ja sen tarkoituksena oli luoda sosiaalisen median julkaisusarja, joka kokoaisi yhteen Osallisuuden ajan parissa toimivien lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmia ja mielipiteitä käytävistä lastensuojeluaiheisista keskusteluista ja kohtaamisista. Julkaisusarjan tavoitteena oli korostaa miten erilaiset viestintämuodot ja kohtaamiset voivat vaikuttaa lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmiin ja kokemusmaailmaan ja jopa stigman kokemukseen. Julkaisusarja luotiin tukemaan Osallisuuden ajan yhteiskunnallista toimintatarkoitusta korostaen lastensuojelun kokemusnuorten näkemyksiä ja kokemuksia. Julkaisusarja on luotu yhteistyössä Osallisuuden ajan toiminnassa olevien lastensuojelun kokemusnuorten kanssa.

Opinnäytetyön tietoperustassa käsiteltiin lastensuojelua, osallisuutta sekä kokemusasiantuntijuutta. Tietoperustassa avattiin myös aiempia tutkimuksia sosiaalisen median käytöstä, lastensuojeluun kohdistuvasta stigmasta sekä lastensuojelussa koetuista merkityksellisyyden kokemuksista. Idea opinnäytetyön kehittämiseen syntyi huomioista, jossa sosiaalisessa mediassa käytävissä lastensuojeluaiheisissa keskusteluissa korostuu erityisesti ääripään ilmiöt negatiivisessa valossa.

Kehittämistyötä lähestyttiin osallistavan toimintatutkimuksen piirtein, innovaatio tuottaen, ja työssä hyödynnettiin erilaisia yhteiskehittämisen menetelmiä. Yhteiskehittäminen tapahtui fasilitoinnin kautta yhteistyökumppanin kuukausittaisessa nuorten kehittäjäryhmän tapaamisessa. Kehittäjäryhmään osallistuneet nuoret korostivat puheissaan sanojen ja kohtaamisten merkityksiä. Kehittämistyön menetelminä hyödynnettiin lastensuojelun kokemusnuorille suunnatussa kehittäjäryhmän tapaamisessa ME-WE-US - menetelmää sekä esittäviä menetelmiä.

Kehittämistyön tuotoksena syntyi neljän julkaisun sarja, joka kokoaa yhteen lastensuojelun kokemusnuorten näkemyksiä ja kokemuksia sanojen sekä kohtaamisten merkityksestä. Kehittämistyön prosessia sekä lopullista tuotosta arvioi Osallisuuden ajan toiminnanjohtaja sekä kehittäjäryhmään osallistuneet nuoret. Julkaisusarjan nähtiin tuovan esiin monipuolisesti kokemusnuorten ääni ja mielipiteet. Kehittäjäryhmän tapaaminen sekä ohjaus nähtiin arvokkaana niin nuorille, kuin Osallisuuden ajan toiminnalle. Sanoilla on väliä - julkaisusarja on jaettu Osallisuuden ajan sosiaalisen median kanavissa kevään 2024 aikana. Julkaisusarjan pohjalta Osallisuuden aika tulee hakemaan paikkaa Yle:n Hyvin sanottu - keskustelufestivaaleille syksyllä 2024.

Iida Säynäjäkangas

Words Matter - A Social Media Publication Series on the Perspectives and Experiences of the Child Welfare-experienced Youth

Year 2024 Pages 59

The objective of this Bachelor's thesis was to examine the development of a social media publication series aimed at gathering the perspectives and opinions of the young people with child welfare experience within the framework of Osallisuuden aika organization, regarding discussions and encounters on child welfare topics. The purpose of the publication series was to highlight how different forms of communication and encounters can influence the perspectives and experiences of the child welfare-experienced youth and even their experiences of stigma. The publication series was created to support the societal purpose of the Osallisuuden aika organization by emphasizing the views of the child welfare experienced youth. The series was developed in collaboration with the child welfare-experienced youth involved in the activities of the Osallisuuden aika.

The theoretical background of the thesis addressed child welfare, participation, and experiential expertise. Previous research on social media usage, stigma associated with child welfare, and the experiences of significance in child welfare were also explored in the theoretical background. The idea for the thesis development emerged from observations that discussions on child welfare in social media often emphasize extreme negative phenomena.

The development work incorporated elements of participatory action research and innovation generation, and various co-development methods were utilized in the process. Co-development took place through facilitation at the monthly meetings of the youth development group with the partner organization. The young participants in the development group emphasized the importance of words and interactions in their discussions. The methods employed in the development work included the ME-WE-US method and expressive methods aimed at the child welfare-experienced youth.

As a result of the development work, a series of four publications was created, gathering the views and experiences of the child welfare-experienced youth on the significance of words and interactions. The process of development as well as the final product were evaluated by the director of the Osallisuuden aika's organization and the youth participants in the development group. The publication series was seen to bring out the voices and opinions of the youth with diverse experiences. The meetings and guidance provided by the development group were deemed valuable both for the youth and for the Osallisuuden aika organization. The "Words Matter" publication series was published on the Osallisuuden aika's social media channels during the spring of 2024. Based on the publication series, the Osallisuuden aika will be applying to participate in Yle's Well Said discussion festival in the fall of 2024.

Keywords: child welfare, social media, participation, stigma, experiential expertise

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Osallisuuden aika	8
2.1	Kehittäjäryhmä	9
2.2	Lastensuojelun kokemusnuori ja kokemustieto.....	9
3	Lastensuojelu.....	11
3.1	Lastensuojelun prosessi	12
3.2	Stigma lastensuojelussa	13
4	Osallisuus	14
5	Aiemmat tutkimukset	16
6	Kehittämismuotoinen opinnäytetyö.....	18
7	Tavoite ja tarkoitus	20
8	Kehittämistyön menetelmät	21
8.1	Osallistava toimintatutkimus	21
8.2	Innovaation tuottaminen	22
8.3	Fasilitointi	22
8.4	Kehittämistyön suunnittelu ja toteutus.....	23
8.4.1	Me-we-us -menetelmä	25
8.4.2	Esittävät menetelmät	26
8.5	Tuotoksen kuvaus.....	27
8.6	Kehittämistyön arviointi.....	33
9	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	35
10	Pohdinta ja jatkotoimenpide-ehdotukset.....	39
	Lähteet	43
	Kuviot	48
	Kuvat	48
	Liitteet.....	49

1 Johdanto

Sosiaalisen median käyttö jatkaa yleistymistään nuorten keskuudessa. Lasten ja nuorten säätiön tekemän selvityksen (2021) mukaan nuori sukupolvi käytti jo ennen korona-aikaa keskimäärin 15-20 tuntia viikossa sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisen median käyttö on lisääntynyt entisestään koronan tuoman poikkeusajan myötä. Se mitä sosiaalisessa mediassa tapahtuu, vaikuttaa nuorten elämään nyt ja tulevaisuudessa. (Lasten ja nuorten säätiö 2021.) Sosiaalisessa mediassa ei ole portinvartijoita, jotka suodattaisivat ja tulkitsisivat informaatiota (Jalonen 2014) ja näin ollen sosiaalinen media onkin yleistynyt tunteiden sekä kokemusten jakamisen kanavana. Ajatus opinnäytetyöni aiheeseen syntyi nuorten kasvavasta sosiaalisen median käytöstä sekä sinne jaettu sisällön ja keskusteluiden laadusta. Aina tunteet ja kokemukset eivät ole positiivisia ja jaettu sisältö saattaa olla usein provokatiivista.

Erityisesti lastensuojelu aiheena kantaa negatiivista stigmaa. Hurskaisen & Paasivirran (2023) mukaan lastensuojelun julkikuvassa korostuvat yhä usein ääripään ilmiöt, kuten huostaanotot ja sijaishuollon epäkohdat ja näin ollen keskustelu on usein mustavalkoista. Lähdin näiden ilmiöiden pohjalta miettimään lastensuojelutaustaisten nuorten kokemuksia ja mielipiteitä aiheeseen liittyvistä keskusteluista sekä halusin tuoda esiin vastakkainasettelua negatiivissävyyteiselle keskustelulle. Lastensuojelun keskusliiton ”Miten vaikutan ja viestin lastensuojelusta?” vuonna 2023 julkaistu opas jakaa tietoa viestinnän eri tavoista sekä lastensuojelusta viestimisen tarpeesta. Jos viestintä lastensuojelusta on yksipuolista, pahimmillaan se voi vääristää käsityksiä tärkeästä palvelusta, jonka tarkoituksena on auttaa perheitä ja yksilöitä. Pahimmillaan lastensuojelun huono mielikuva voi johtaa siihen, ettei apua haeta. (Hurskainen, Paasivirta & Yliruokanen 2023.)

Opinnäytetyö tuotettiin yhteistyössä Osallisuuden aika ry:n kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda sosiaalisen median julkaisusarja, joka kokoaisi yhteen Osallisuuden ajan parissa toimivien lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmia ja mielipiteitä käytävistä lastensuojeluaiheisista keskusteluista ja kohtaamisista. Opinnäytetyön tavoitteena oli korostaa, miten erilaiset viestintämuodot ja kohtaamiset voivat vaikuttaa lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmiin ja kokemusmaailmaan ja jopa stigman kokemukseen. Julkaisusarjan on tarkoitus tukea yhteistyökumppanin, Osallisuuden ajan, yhteiskunnallista toimintatarkoitusta ja strategisia tavoitteita korostaen lastensuojelun kokemusnuorten ääntä ja tarjota niille erilaisia areenoja tulla kuulluksi. Osallisuuden aika hakee opinnäytetyöni pohjalta paikkaa Yle:n hyvin sanottu - keskustelufestivaaleille syksyllä 2024. Festivaalien tarkoituksena on lisätä rohkeutta osallistua keskusteluihin, syventää ymmärrystä toisistamme sekä vahvistaa kokemusta siitä, että jokaisen äänellä on merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa. (Yle 2022.)

2 Osallisuuden aika

Opinnäytetyön työelämäkumppanina toimi Osallisuuden aika ry. Osallisuuden aika ry on lastensuojelun palveluja kehittävä järjestö, jonka keskiössä on lastensuojelun kokemusnuorten näkemykset ja kokemukset. Järjestö tuottaa valtakunnallisesti lastensuojelusta tietoa, palveluita ja koulutuksia sekä toimii yhteistyössä eri päättävien tahojen, kuten poliitikkojen kanssa. (Osallisuuden aika ry 2023a.) Osallisuuden ajan järjestön toiminnan keskiössä on nuorten kehittäjäryhmä, jonka toiminta perustuu yhteiskehittämisen - ja tutkimisen menetelmään. Ryhmä koostuu lastensuojelun nykyisistä ja entisistä asiakkaista. (Osallisuuden aika ry 2023a.)

Yhteiskehittämisessä (ts. yhteistutkiminen) on kyse ajattelutavasta, väljästä menetelmästä ja toimintavasta, jolla sosiaalityötä voidaan tehdä osallistavasti. Se on vuorovaikutussuhteessa tapahtuvaa toimintaa, jossa työntekijät ja palveluiden käyttäjät, asettuvat yhdessä tasavertaisina kumppaneina tutkailemaan ja keskustelemaan esimerkiksi ilmiöistä ja heitä koskevista, ajatuksia herättävistä tapahtumista sekä yhteiskunnan malleista. (Palsanen 2013, 7-8.)

Osallisuuden aika ry valikoitui tämän kehittämismuotoisen opinnäytetyön yhteistyökumppaniksi sen toiminnan asiakaslähtöisestä näkökulmasta ja vaikuttavuudesta käsin. Opinnäytetyön tavoite tukee Osallisuuden ajan toimintatarkoitusta. Osallisuuden ajan toimintasuunnitelman (2023) strategisia tavoitteita ovat muun muassa tilan tarjoaminen yhä useammalle lastensuojelun kokeneelle nuorelle tulla kuulluksi ja nähdyksi kehittämis- ja vaikuttamistyössä sekä lastensuojelun yhteisen ymmärryksen ja todellisuuskäsityksen luominen. Opinnäytetyön tarkoituksena on tukea muun muassa näitä strategisia tavoitteita. (Osallisuuden aika 2023b.)

Järjestö pyrkii toiminnallaan ja viestinnällään edistämään osallisuutta ja korostamaan kokemustietoa. Osallisuuden aika tuottaa laajasti sisältöä eri sosiaalisen median kanaviin. Tämän kehittämismuotoisen opinnäytetyön keskiössä onkin lastensuojelun kokemusnuorten äänen ja näkökulmien esiin tuominen. Opinnäytetyön aineisto kerättiin ja suunniteltiin yhdessä Osallisuuden ajan kokemusnuorten kanssa.

Osallisuuden ajan käyttämät sosiaalisen median kanavat on valittu kohderyhmän ja tavoittavuuden mukaan. Tässä opinnäytetyössä kampanja suunnataan Facebook, Instagram ja LinkedIn kanaviin. Osallisuuden ajan tekemän selvityksen (2023) mukaan Instagram -kanavan kautta tavoitetaan muun muassa seuraajakuntaa, joita on pääasiassa kehittämisestä kiinnostuneita nuoria, lastensuojelun kokemusnuoria, sosiaalialan ammattilaisia ja sosiaalialan kentällä toimivia muita järjestöjä, sekä organisaatioita. Facebook -sivun kautta Osallisuuden aika tavoittaa muun muassa vanhempaa väestöä ja järjestön toiminnassa olevien nuorten vanhempia. LinkedIn toimii viestintäkanavana erityisesti ammattilaisten kesken, mutta se tavoittaa kanavan käyttäviä myös kentällä toimivien henkilöiden ulkopuolelta. Osallisuuden aika

käyttää viestinnässään maksettua mainontaa, jota on mahdollista hyödyntää myös tämän opinnäytetyön tuotoksen markkinoinnissa ja tavoittavuuden varmistamisessa.

2.1 Kehittäjäryhmä

Kehittäjäryhmä on opinnäytetyöni yhteistyökumppanin kuukausittainen ryhmäkerta, jossa Osallisuuden ajan toiminnassa mukana olevat nuoret pääsevät vaikuttamaan, keskustelemaan sekä kehittämään heille tärkeitä asioita lastensuojelun aiheen parissa. Ryhmään osallistuvat nuoret ovat tällä hetkellä yli 18-vuotiaita. Kehittäjäryhmä on vapaaehtoinen, mutta kaikille lastensuojelutaustaisille nuorille ja aikuisille avoin. Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös vierailijoita, jotka ovat asiantuntijoita kehittäjäryhmän käsiteltävien aiheiden teemoissa. (Osallisuuden aika 2023a.)

Kehittäjäryhmän ohjaajana toimii Osallisuuden ajan vertaisohjaaja ja työntekijät. Ryhmän ohjaaja suunnittelee tapaamisen kulun, pitää huolen tapaamisen aikataulusta sekä välittää kehittäjäryhmän nuorten tarpeita, toiveita ja näkemyksiä muille Osallisuuden ajan parissa toimijoille. Osallisuuden aika toimii kehittäjäryhmän ideoiden toimeenpanijana ja valtakunnallisena alustana lastensuojeluaiheen parissa, mutta kokemustieto ja näkemykset tulevat ryhmän jäseniltä. Kehittäjäryhmässä hyödynnetään yhteiskehittämisen toimintamallia. Kehittäjäryhmän yhtenä tärkeimpänä elementtinä on lämmin ruokailu, jonka ympärille kehittämisprosessi jokaisella ryhmäkerralla rakentuu. Osallisuuden aika tarjoaa osallistuville nuorille lämpimän, vapaavalintaisen aterian sovitusta ravintolasta. (Osallisuuden aika 2023a.)

Ryhmän kulku noudattaa kaavaa: tapaaminen käynnistyy ruokailulla ja avoimella kuulumiskierroksella, jonka jälkeen ryhmä työstää itse valitsemaa aihetta yhteisesti tai pienryhmissä (Osallisuuden aika 2023a). Kehittäjäryhmässä voidaan hyödyntää useita erilaisia työskentelymenetelmiä sekä välineitä. Kehittäjäryhmä on käsitellyt muun muassa seuraavia teemoja: hyvä sijaishuoltopaikka, koulun ja lastensuojelun välisen yhteistyön kehittäminen sekä lapsiperheiden palveluiden kehittäminen. (Osallisuuden aika 2023a.) Ryhmä on osallistunut myös THL:n lastensuojelun käsikirjan laatimiseen. luentomateriaalien työstöön sekä esimerkiksi lehtiartikkeleiden tekoon. (Osallisuuden aika 2023a.)

2.2 Lastensuojelun kokemusnuori ja kokemustieto

Lastensuojelun kokemusnuorella tarkoitetaan lastensuojelutaustaista nuorta. Osallisuuden ajan verkoston kokemusnuoret ovat mukana kehittämässä toimintaa lastensuojelussa, omien kokemuksensa pohjalta. Kokemusasiantuntijaksi nimitetään henkilöä, jolla on kokemus esimerkiksi sairaudesta tai vammasta ja joka haluaa jakaa kokemustaan eri tehtävissä. (Kokemustoimintaverkosto 2024.) Kokemusasiantuntijat voivat toimia esimerkiksi kehittäjäryhmissä, joissa kokemustiedon avulla voidaan kehittää ja ratkaista yksilölle merkityksellisiä asioita. Esimerkiksi lastensuojelun kokemusasiantuntija voi hyödyntää omaa ja toisten

sijoitettujen nuorten elämäkokemusta. Jokainen kokemusnuori päättää kuitenkin itse mitä tämä elämästään ja kokemuksistaan kertoo, kuinka paljon ja millä tavoin. (THL 2023.)

Henkilökohtainen kokemus ja asiantuntijuus mieltyvät helposti vastakkaisiksi, kun kokemus kiinnittyy intiimiin, ei-julkiseen elämisen maailmaan kuten henkilökohtaisiin suhteisiin, tilanteisiin ja tapahtumiin tullen esiin tunteiden ja muistojen kautta. Asiantuntijuus on puolestaan jaettava ja julkista ollen esimerkiksi virallisia toimintoja ja palveluita. (Niskala & Laitinen 2013, 430.) Kokemuksen muuttuminen tiedoksi edellyttää, että henkilö tunnistaa eletyn ja koetun kautta muodostuneen tiedon merkityksellisenä. (Niskala & Laitinen 2013, 439.) Kokemusasiantuntijuudessa henkilökohtainen kokemus antaa yksilölle tietoa ja taitoa, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi lastensuojelun parissa työskennellessä. (Niskala & Laitinen 2013, 430.)

Lastensuojelun kokemusasiantuntijuuden taustalla on ajatus avoimesta yhteistyöstä, minkä parissa nuoret otetaan tasa-arvoisesti mukaan tarkastelemaan sekä kehittämään arvioitavia asioita. Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitoksen (2023) mukaan lastensuojelussa osaaminen on nähty usein ainoastaan lastensuojelualan ammattilaisten, työntekijöiden ja tutkijoiden näkökulmasta. Kokemustieto mahdollistaa monien tärkeiden seikkojen huomioimisen arvokkaan käytännön kokemuksen kautta. Kokemusasiantuntijuuden perusta onkin henkilökohtaisesti merkityksellisen tiedon jaettavuudessa. (Laitinen & Nikupetteri 2013, 438.)

Kokemusasiantuntijuuden keskiössä on omien kokemusten ja elämäntarinan hahmottaminen. Kokemustieto määritellään Kokemustoimintaverkoston (2024) mukaan elämäkokemuksista syntyneeksi ymmärrykseksi ja viisaudeksi. Jokaisella meillä on kokemustietoa ja käytämme sitä hyväksi eri tavoin. Elämäkokemukset vaikuttavat lapsen ja nuoren kehitykseen, kasvuun ja olemukseen kokonaisvaltaisesti rakentaen ja muovaten yksilöstä ainutlaatuisen. (THL 2023.) Jokaisella meistä on omat kokemukset, vaikka tapahtumat olisivat samoja. Kokemustieto määritellään Komeustoimintaverkosto Koton (2024) mukaan elämäkokemuksista syntyneeksi ymmärrykseksi ja viisaudeksi. Jokaisella meillä on tämän käsityksen mukaan kokemustietoa, jota käytämme hyväksi eri tavoin.

Kokemusasiantuntijat voivat jakaa kokemustietoaan niin yksilö-, ryhmä-, yhteisö- kuin yhteiskunnallisella tasolla. Kokemustietoa jaettaessa yhteiskunnallisella tasolla tulee yksityisestä kokemuksesta julkista ja näkymättömistä asioista näkyvää. Koska yksilön kokemukset voivat olla raskaita ja haastavia, vaatii yhteiskunnallisen tason kokemusasiantuntijuus niin kokemusasiantuntijalta, kuin mahdollisesti osallistavalta työntekijältä eettistä harkintaa, luottamusta sekä vallan jakamista. (Laitinen & Nikupetteri 2013, 447.) Osallisuuden ajan kokemusasiantuntijanuoret toimivat pääosin kehittäjäryhmästä käsin, jonka parissa työskentelee myös ohjaaja. Ohjaajan ollessa läsnä nuorten kokemusasiantuntijoiden työskentelyssä, tukee tämä

nuorten päätöksentekoaan sekä valintoja oman kokemustiedon jakamisesta tai jakamattomuudesta.

3 Lastensuojelu

Lastensuojelu on moniytimistä ja se ulottuu aina kasvuolojen kehittämisestä huostaanottoon. Yleisellä tasolla lastensuojelu on lasten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämistä ja turvaamista (Bardy 2009, 11.) ja sen keskiössä on aina lapsen etu. (Kananoja ym. 2016, 223). Lastensuojelu on Bardyn (2009) mukaan erityistä toimintaa, ja sen juuret ulottuvat lapsuuden, aikuisuuden ja yhteiskunnan välisiin suhteisiin. Sen voidaan ajatella olevan historiallisesti yksi sosiaalialan keskeisimmistä osa-alueista, sillä sen parissa pyritään vaikuttamaan esimerkiksi perheeseen, suhteisiin, väkivaltaan sekä riippuvuuksien ongelmiin. (Blomberg ym. 2010, 29.)

Lastensuojelun ollessa lakisääteistä toimintaa, sen tulee noudattaa vuonna 1990 kansainvälisesti hyväksytyksi tullutta *Lapsen oikeuksien sopimusta*. Tämä sopimuksen keskiössä on syrjimättömyys, lapsen edun huomioiminen, oikeus elämään ja kehittymiseen sekä lapsen näemyksen kunnioittaminen häntä koskevissa asioissa. (Suomen YK-liitto 2024.) Suomessa käytetty lastensuojelulaki perustuu Lapsen oikeuksien sopimukseen. Lastensuojelulaki jaetaan yleiseen ja erityiseen osaan: sen on määrä turvata kaikkien lasten oikeus turvalliseen kasvu-ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. (Bardy 2009, 39.) Koska lapsi on itsenäinen omien oikeuksiensa subjekti, hänen toiveensa ja mielipiteensä on otettava huomioon. Lastensuojelulain 4§:n mukaan arvioitaessa lapsen etua on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle muun muassa tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin, kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon, turvallisen kasvu-ympäristön ja ruumiillisen ja henkisen koskemattomuuden sekä kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen. (Kananoja ym. 2016, 223.)

Lastensuojelussa tehdyn työn voidaan ajatella olevan yhdistelmä tiedosta, tekemisestä ja olemisesta. Tässä yhteydessä tieto viittaa muodolliseen koulutukseen ja työkokemuksen kautta kertyneeseen asiantuntijuuteen, minkä pohjalta työntekijä toimii. Tieto voi lastensuojelutyössä käsittää lapsen kehityksen, perheenä toimimisen, lainsäädännön tai esimerkiksi palvelujärjestelmän empiiristä tutkimusta monen muun teeman rinnalla. (Hyvärinen & Pösö 2018, 8.)

Lastensuojelutyö on hyvin usein vuorovaikutuksellisia suhteista. Siksi sen tekeminen ja tuottaminen on usein luonteeltaan neuvottelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Tekemisessä työntekijä soveltaa keräämäänsä tietoa yksittäisten lapsen, perheen tai yhteisön tilanteen ratkaisemiseksi ja toimii tämän tiedon käyttäjänä. Koska työntekijän persoonallisuus, henkilökohtaiset taipumukset, ominaisuudet ja valmiudet ovat merkittävä osa tekemistä ja

tietämistä, on myös oleminen tärkeä osa lastensuojelutyötä. (Hyvärinen & Pösö 2018, 8.) Oleminen tässä yhteydessä pitää sisällään, esimerkiksi työntekijän olemisen tavan lasten ja perheiden kanssa. Olemisessa ovat läsnä myös työntekijän teoreettinen ymmärrys ja tietotaito, jolloin nämä ominaisuudet liittyvät vahvasti toisiinsa. (Hyvärinen & Pösö 2018, 8.)

Lapsen kehityksen ja terveyden turvaaminen ja sitä vaarantavien tekijöiden poistaminen on lastensuojelun perusta ja ydin (Bardy 2009, 41). Lastensuojelun ytimessä piilee lukuisia muunnelmia, sillä yksittäiset tilanteet vaihtelevat suuresti. Sen taustalla voi olla tavallisia elämänsä kriisejä, joihin tilapäinen apu voi riittää, mutta myös poikkeuksellisen koettelevia oloja ja erityisen vaativia tilanteita, joihin tarvitaan tukitoimia kaikilla ulottuvuuksilla, läpi lapsuuden. (Bardy 2009, 41.) Syyt lasten suojeluun ovat eri aikoina vaihdelleet. Syitä lasten ja nuorten suojelun tarpeeseen voi olla muun muassa vanhempien mielenterveys - ja päihdeongelmat, erilaiset vuorovaikutus - ja tunne-elämän ongelmat, koulunkäytöngelmat, psyykkiset ongelmat ja päihteiden käyttö. On kuitenkin tyypillistä, että lastensuojelun syyt eivät ole yksiselitteisiä, jolloin apua tarvitaan monitasoisin ongelmiin. Perheen kriisit sekä yksilöiden ongelmat voivat kehittyä nopeasti, jolloin lastensuojelun tulee pystyä reagoimaan tilanteisiin välittömästi. (Kananoja ym. 2016, 222.)

3.1 Lastensuojelun prosessi

Lastensuojelun prosessiin kuuluu eri vaiheita ja toimintoja. Kaikilla toiminnoilla pyritään edistämään lasten hyvinvointia parhaalla mahdollisella tavalla. Lastensuojelun niin sanottu ensimmäinen vaihe on ehkäisevä lastensuojelu. Se on toimintaa, jota toteutetaan esimerkiksi kunnan ja hyvinvointialueiden peruspalveluissa, kuten äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä terveydenhuollossa, päiväkodissa sekä perhekeskuksessa. Ehkäisevä lastensuojelu ei vaadi lapsilta tai perheeltä lastensuojelun asiakkuutta, vaan työtä tehdään osana lapsille ja nuorille tarkoitettuja palveluita. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2024.)

Avohuolto on seuraava lastensuojelun toimenpiteistä. Lapsen tarve avohuollon asiakkuuteen kertoo siitä, että tämän terveys ja kehitys ovat vaarantuneet niin, ettei perhettä ja lapsia voida auttaa riittävästi kunnan perhepalvelujen kautta, jolloin lapsi ja perhe ovat lastensuojelun sosiaalityön ja avohuollon tukitoimien tarpeessa. (Bardy 2009, 53.) Lastensuojelun avohuolto on vapaaehtoista ja sen tukitoimet perustuvat perheen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Suurin osa lastensuojelutyöstä toteutetaan avohuollon tukitoimena. (Lastensuojelun Keskusliitto 2024.) Avohuollon tukitoimia voi olla esimerkiksi erilaiset hoito- ja terapiapalvelut, lastensuojelun tehostettu perhetyö, taloudellinen tuki, perhekuntoutus tai lapsen lyhytaikainen sijoitus avohuollon tukitoimena. Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus on vapaaehtoinen. Sijoituksesta voi olla apua, mikäli perheen tilanteen arvioidaan korjaantuvan nopeasti. (Lastensuojelun keskusliitto 2024.) Mikäli avohuollon tukitoimet eivät ole riittävät, kiireellinen

sijoitus voi tapahtua, jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen tai sijaishuollon tarpeessa. (Sosiaali - ja terveysministeriö 2024.)

Huostaanotto on lastensuojelun viimesijainen interventio ja se on mahdollista tehdä, kun lapsen huolenpito tai muut kasvuolot uhkaavat vaarantaa vakavasti lapsen terveyttä tai lapsi vaarantaa esimerkiksi itse vakavasti terveyttään esimerkiksi käyttämällä päihteitä tai tekemällä rikoksia, avohuollon palvelut tai muut avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai ne ovat riittämättömiä tai sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Avohuollon tukitoimia ei voida käyttää asianomaisen tahdon vastaisesti. (Bardy 2009, 55.)

Sijaishuollolla tarkoitetaan esimerkiksi huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona sijaisperheessä tai laitoshuoltona lastenkodissa, koulukodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa. (Sosiaali - ja terveysministeriö 2024.) Viimeisenä askeleena lastensuojelussa on mahdollisuus jälkihuoltoon, joka on sijaishuollon tai puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen jälkeinen tukitoimi. Jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muille lastensuojelun asiakkaina olleille nuorille. (Sosiaali - ja terveysministeriö 2024.) Näitä tukitoimia ovat esimerkiksi asumisen järjestäminen tai sosiaaliohjaajan antama tuki.

Kuvio 1: Lastensuojelun prosessikaavio

3.2 Stigma lastensuojelussa

Nykyään lastensuojelu aiheena on herättänyt mediassa paljon huomiota sen haasteiden, kuten työntekijäpulan ja esiin nousseiden tapausten myötä. Näissä tapauksissa on korostuneet lapsiin kohdistunut väkivalta ja jopa kuolemantapaukset. Forsbergin ja Krögerin (2010, 47.) mukaan lastensuojelu ei käsitteenä kata ainoastaan lasten suojelua ja hyvinvointia vaan sen yhteydessä on voitu puhua ennemmin lapsiin kohdistuvasta huolesta sekä pahoinvoinnista. Lasten ja nuorten pahoinvointi on vahvasti tunnistettu muun muassa julkisella tasolla. Lasten pahoinvoinnista kertoo esimerkiksi lastensuojelun asiakaslukujen nousujohteinen kasvu 2010-luvulla. (Forsberg & Kröger 2010, 48.)

Lastensuojelu on ollut vahvasti stigmatisoitua jo vuosisatojen ajan ympäri maailmaa. Englannissa 1800-luvulla laaditun köyhien lain oli tarkoitus leikata vähäosaisista huolehtimisen kustannuksia ja kannustaa heitä ansaitsemaan elantonsa kovalla työllä. Laki kuitenkin osoitti vähäosaisten olleen niin ikään politiikan pelimerkkejä, minkä tarkoituksena oli estää heitä hake-masta apua ja erotella heidät yhteiskunnan hyväosaisista. (Spicker 1984, 7.) Lain lakkauttami-senkin jälkeen vähäosaisten sekä apua hakevien stigma on ollut vahva, eikä se näytä hälventy-vän. Stigma ei ole vain köyhien lakiin liitetty käsite vaan se näyttäytyy olevan sosiaalipalvelu-jen toiminnan taustalla oleva perusongelma. (Spicker 1984, 23.) Vaikka ajat ovat hälventy-neet köyhien lain ajasta, esimerkiksi lastensuojeluun liittyvä stigma vallitsee vahvasti yhteis-kunnassamme tänäkin päivänä.

Holmerg-Soton ja Kotisaaren (2021) mukaan lastensuojelu tai sen työntekijät eivät näyttäydä yhteiskunnassa uskottavina ammattilaisina vaikutusvallastaan huolimatta. Voidaan ajatella, että negatiivisia mielikuvia ei olla osattu korjata lastensuojelusta käsin vastapuheella, jolloin negatiiviset kokemukset ovat jääneet elämään sekä negatiivinen stigma vahvistumaan. Nega-tiivisen stigman hälventämiseksi olisikin tärkeää, että lastensuojelun ammattilaiset vastaisi-ivat negatiivissävytteiseen puheeseen ammattilaisuudestaan käsin. (Holmerg-Soto & Kotisaari 2021.)

Erityisesti lastensuojelun asiakkaat ovat kohdanneet niin pitkissä, kuin lyhyissä lastensuojelun asiakkuuksissaan monenlaista syrjintää sekä ennakkoluuloja. Pelko syrjityksi tulemisesta ja ennakkoluuloista vaikuttaa sekä rajoittaa lasten ja nuorten verkostojen muodostumiseen sekä esimerkiksi itsetuntoon ja kaverisuhteisiin. (SOS Lapsikylä 2024.) Kaikilla lapsilla tulisi olla yh-täläiset oikeudet yhteiskunnassa ja heitä on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä. (Kanoja ym. 2016, 223). SOS Lapsikylän kehittäjänuorten kehittämässä STIGMATON - projektissa halu-taan vaikuttaa lastensuojelun asiakkaisiin kohdistuvien ennakkoluulojen ja kielteisen leiman poistamiseen. Projektin haluaa toiminnallaan vahvistaa ja lisätä tasavertaista kohtaamista sekä oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. (SOS Lapsikylä 2024.)

4 Osallisuus

Osallisuus on liittymistä, suhteissa olemista, kuulumista ja yhteisyyttä. Se on mukaan otta-mista ja yhteensopivuutta. Sen voidaan ajatella olevan myös osallistumista ja siihen liittyvää vaikuttamista sekä demokratiaa. (Isola ym. 2017.) Lastensuojelussa osallisuudessa on kyse lapsen omasta mahdollisuudesta olla mukana määrittämässä, toteuttamassa ja arvioimassa työtä, joka tehdään hänen etunsa turvaamiseksi. Toisin sanoen, osallisuus on yhteisöön liitty-mistä, yhteisöön kuulumista ja siihen vaikuttamista. Osallisuuden kokemus on tärkeä muun muassa ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta (Bardy 2009, 153.), jolloin esimerkiksi myönteistä palautetta tarvitaan. (Kiilakoski & Gretschesel 2012, 20.)

Osallistuminen yhteisön toimintaan vahvistaa osallisuutta. Se ei ole ainoastaan osallistumisen tavan laatu, vaan laaja-alainen yksilön ja yhteisön välinen suhde, johon liittyy vahvasti yksilön oma kokemus osallisuudesta yhteisössä. Osallisuuden vastakäsitteitä ovat esimerkiksi välinpitämättömyys, syrjäytyminen sekä vieraantuminen. (Nuoret ja osallisuus 2024a.) Puhetta lasten ja nuorten osallisuuden tärkeydestä on Bardyn (2009, 103) mukaan paljon, mutta lastensuojelutyössä lapsen kokemusten, ajatusten ja tunteiden esille pääsy on yhä vuosien ajan ollut heikkoa. Esimerkiksi yhteiskunnallisella tasolla osallisuuden taustalla olevat lait ja niiden turvaamat lasten ja nuorten osallistumisen oikeudet on ilmaistu verrattain yleisessä muodossa, mikä jättää kuntatasolle paljon valtaa kuulemisen ja osallistumisen turvaamisen riittävästä määrästä. (Kiilakoski & Gretschel 2012, 21.)

Lasten ja nuorten osallisuus on maailmanlaajuisesti ollut heikkoa, vaikka osallisuuden vahvistamisesta sekä nuorten mukaan ottamisesta esimerkiksi päätöksentekoon on ollut paljon puhetta eri medioissa ja politiikassa. Tutkimukset, politiikka sekä lasten järjestöjen aktiivinen lobbaus ovat toiminnassaan korostaneet paljon sitä, kuinka tärkeää on ottaa nuorten näkemykset vakavasti. (Smith 2008, 49.)

Osallisuuden vahvistamiseksi Osallisuuden osaamiskeskus on luonut nuorten osallisuuden laatu-kriteerikortit, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi yhteistyökumppanin toiminnassa kokemusnuorten osallisuuden edistämiseksi. Kortit tarjoavat käytännön ohjeita siihen, miten osallisuutta voidaan vahvistaa. Kortit sisältävät neljä kokonaisuutta, jotka ovat: nuorten kokemus osallisuudesta, nuoret yhteisön voimavarana, nuorten mahdollisuudet vaikuttaa ja nuorten osallisuuden edellytysten luominen kuntatasolla. (Nuoret ja osallisuus 2024b.) Koska osallisuus toteutuu suhteessa erilaisiin yhteisöihin, kuten esimerkiksi perheeseen, kaveriporukkaan, yhteiskuntaan tai työyhteisöön, Kiilakosken & Gretschelin (2012) mukaan lasten ja nuorten osallisuutta voidaan edistää eri laajuudessa eri tasoilla. Osallisuutta arvioitaessa on tärkeä kysyä miltä lapsista ja nuorista eri yhteisöissä tuntuu. (Kiilakoski & Gretschel 2012, 4)

Osallisuuteen ja sen edistämiseen liittyy vahvasti joukko sidonnaisia käsitteitä: mukana oleminen, mukaan kuuluminen, yhteisöllisyys, yhteisöjen demokraattiset toimintatavat, lasten ja nuorten toimijuus prosessin eri vaiheissa sekä esimerkiksi voimaantuminen yksilön tunteena. (Kiilakoski & Gretschel 2012, 4.) Nämä käsitteet ovat liitännäisiä myös opinnäytetyöhöni ja yhteistyökumppanin toimintaan, missä kokemusnuorten osallisuutta pyritään edistämään näkökulmien esiin tuomisen kautta. Toiminnan keskiössä on kuulluksi ja nähdyksi tuleminen sekä toimijuus, mitkä itsessään ovat tärkeä osa osallisuutta.

Voidaan ajatella, että osallisuuteen ja kansalaisuuteen kasvetaan. Erilaiset ympäristöt rakentavat kokemuksia nuorten omasta toimijuudesta ja toimintakyvystä luoden kuvaa siitä, mikä on mahdollista. Ihannellassa lasten ja nuorten osallisuus ja osallistuminen on osa elimellistä toimintaa, eikä ainoastaan harjoittelua aikuiselämää varten tai päälle liimattua toimintaa.

(Kiilakoski & Gretschel 2012, 15.) Kansalaistoiminta, osallisuus ja vaikuttaminen ovat paljon muutakin, kuin yhteiskunnallista opetusta, äänestämistä tai järjestön jäsenyyttä (Kiilakoski & Gretschel 2012, 19). Osallisuuden vahvistamisella sekä lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksilla on positiivisia seurauksia. Esimerkiksi vaikuttajaryhmissä mukana oleville lapsille ja nuorille rakentuu ryhmätoiminnan sekä sitä kautta saadun mahdollisen lisäkoulutuksen ansiosta vaikuttamiseen ja vastuunottamiseen liittyvää päätoimintaa. (Kiilakoski & Gretschel 2012, 21.)

5 Aiemmat tutkimukset

Kuten mainittu, lastensuojelun julkisuuskuva on usein stigmatisoitu ja ongelmakeskeinen (Hurskainen, Paasivirta & Yliruokanen 2023). Sosiaalisen median vaikutuksia on tutkittu viime vuosina eri tutkimusasetelmista käsin. Lastensuojeluliitto on julkaissut vuonna 2016 Verkossa - tutkimuksen, jonka tarkoituksena oli tuoda esiin lastensuojelun kuvaa sosiaalisessa mediassa (2016). Tässä tutkimuksessa käsiteltiin lastensuojelusta käytävää keskustelua sosiaalisessa mediassa ja sen fokuksena olivat internetin keskustelupalstat. (Verkossa 2016, 5.) Tutkimuksen tavoitteena oli luoda katsaus sosiaalisessa mediassa käytävään lastensuojeluaiheiseen keskusteluun, sen laajuuteen sekä sisältöihin. (Verkossa 2016, 5) Tutkimustulokset osoittivat, että keskustelua käytiin eri keskustelupalstoilla ja alustoilla lastensuojeluilmoituksista, huostaanotosta, lastensuojelun kirjauksista ja lastensuojelusta järjestelmänä sekä sosiaalityöntekijöistä. Aineiston perusteella selvisi, että mitä lähempänä institutionaalista rajaa ollaan, sitä kriittisempää kirjoittelu on. Esimerkiksi lastensuojeluilmoituksiin liittyvät keskustelut olivat pääsääntöisesti kriittisempiä, kuin huostaanottoihin liittyvät keskustelut. (Verkossa 2016, 33.)

Lastensuojelun keskusliiton ”Miten vaikutan ja viestin lastensuojelusta?” vuonna 2023 julkaistu opas jakaa tietoa viestinnän eri tavoista sekä lastensuojelusta viestimisen tarpeesta. Hurskaisen & Paasivirran (2023) mukaan lastensuojelun julkikuvassa korostuvat yhä usein ääripään ilmiöt, kuten huostaanotot ja sijaishuollon epäkohdat ja näin ollen keskustelu on usein mustavalkoista. Vaikka lastensuojelun negatiivissävytteisyys herättää paljon keskustelua, sen tavoitteena ei kuitenkaan ole kiiltokuvan luominen vaan keskustelun monipuolistaminen ja avoimemmaksi tekeminen. Hurskaisen ja Paasivirran (2023) mukaan esimerkiksi paremmilla ja sensitiivisemmällä sanavalinnoilla voidaan välttää esimerkiksi lastensuojelun leimaavuutta nuorten kohdalla. Avoin viestintä lisää ymmärrystä tarjotusta palvelusta ja vähentää näin myös avun hakemisen kynnystä ja parhaimmillaan lastensuojelun leimaavuutta. Sosiaalinen media tarjoaakin poikkeuksellisen suoran kanavan asiakkaiden kuulemiseen ja esimerkiksi dialogiin. (Hurskainen, Paasivirta & YliRuokanen 2023.) Viestinnän voidaan ajatella olevan jollain tavalla myös vallankäyttöä, sillä se rakentaa sosiaalista todellisuuttamme. Asiat, jotka saavat

eniten ja useimmin tilaa julkisessa keskustelussa, tai esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, muuttuvat jaetuksi totuudeksemme. (Hurskainen, Paasivirta & Yliruokanen 2023.)

Aihetta on tutkittu myös muun muassa opinnäytetöissä. Laine sekä Polvi ovat tutkineet sosiaalista mediaa lastensuojelussa vuonna 2022 julkaistussa opinnäytetyössään. Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää miten sosiaalisen median viestintäpalvelut vaikuttavat lastensuojelulaitoksissa asuvien nuorten käyttäytymiseen työntekijöiden näkökulmasta sekä onko lastensuojelun työntekijöillä mediakasvatusvalmiuksia. Tutkielmassa ilmeni, että sosiaalisen median viestintäpalveluiden käyttäminen vaikuttaa lastensuojelulaitoksissa asuvien nuorten käyttäytymiseen vuorovaikutustaitojen, oppimisen, hyvinvoinnin, riskikäyttäytymisen ja kiusaamisen kautta. (Laine & Polvi 2022.)

Some - ja nuoret katsauksessa (2022) selvitettiin 13-29-vuotiaiden nuorten sosiaalisen median käyttöä koko Suomen kattavalla verkkokyselyllä. Tutkimuksen mukaan 13-17 vuotiaista nuorista noin 17 % käyttää internettiä yli 51 tuntia viikossa, 18-22 vuotiaista nuorista 88 % käyttää internettiä yli 20 tuntia viikossa ja 23-29 vuotiaista 89 % yli 20 tuntia viikossa. (Some ja nuoret 2022.). Some - ja nuoret katsauksen (2022) mukaan suosituimmat sosiaalisen median palvelut ovat WhatsApp, YouTube, Instagram, Spotify, Snapchat, TikTok, Facebook, Discord, Pinterest ja Jodel. 94 % kaikista vastanneista käyttää sosiaalista mediaan eri sisältöjen lukemiseen, katselemiseen ja kuuntelemiseen. Vähiten sosiaalista mediaa (5 % vastanneista) käytetään päiväkirjamaisien tilapäivytysten tekemiseen.

Totuuden ja valheen leviäminen Twitterissä - tutkimuksen mukaan valheelliset uutiset leviävät sosiaalisessa mediassa sekä verkossa todellisia uutisia nopeammin ja merkittävämmiin. Valheellisten uutisten leviäminen on jopa kymmenkertaista verraten oikeisiin ja todenmukaisiin uutisiin. (Dizikes 2018.) Tässä tutkimuksessa tutkijat seurasivat noin 126 000 uutistarinaa levittävää joukkoa Twitterissä, jotka olivat twiitanneet yli 4,5 miljoonaa kertaa noin 3 miljoonan ihmisen toimesta vuosina 2006-2017. Tarinoiden todenmukaisuuden määrittämiseksi tutkijat käyttivät kuutta eri todenmukaisuuden tarkastusorganisaation sivustoja. Tässä tutkimuksessa tehdyn johtopäätöksen mukaan ihmiselle on luonteen omaista kiinnostua uudesta tiedosta. Ihmiset reagoivat uuteen tietoon, jopa valheellisiin uutisiin enemmän yllätyksellä ja inholla. Näin ollen oletettu uutta tietoa levitetään aktiivisesti, joka edistää niin sanottujen valeuutisten leviämisen aktiivisesti. (Dizikes 2018.)

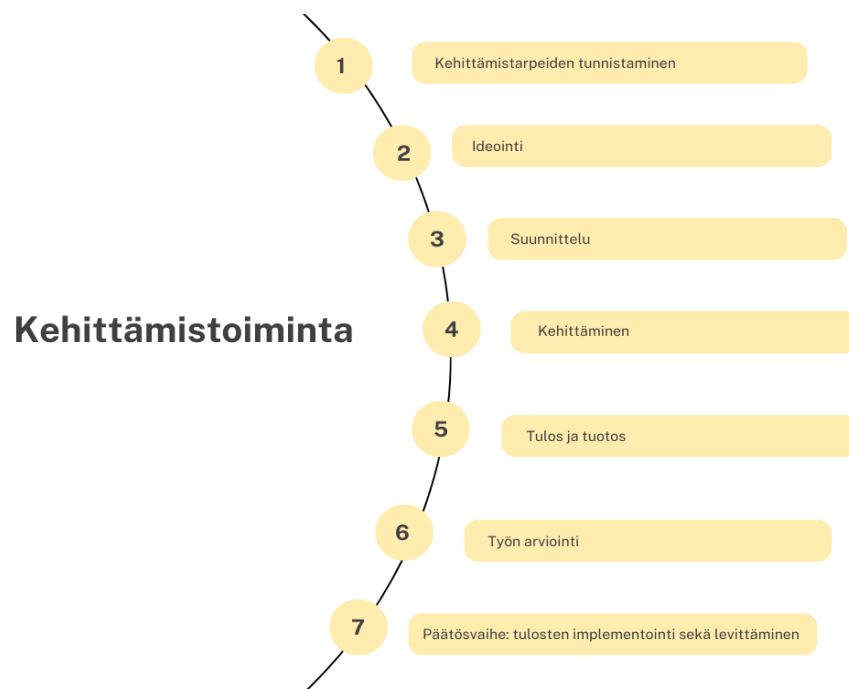
Lastensuojelun stigmaa on tutkittu myös muun muassa kokemusasiantuntijoiden kautta. Kallion (2020) tekemän tutkielman mukaan kokemusasiantuntijanuoret ovat kohdanneet lastensuojelun leimaan liittyviä ennakkoluuloja ja erityiskohtelua opettajilta, ikätovereilta ja ikätovereiden vanhemmilta. Nuoret ovat käyttäneet erilaisia sopeutumiskeinoja leiman kanssa ellessään esimerkiksi salaten lastensuojelun asiakkuutensa punniten onko lastensuojelun

asiakkuuden paljastaminen heille turvallista. Tutkielmassa haastatellut nuoret ovat kertoneet kokeneensa muun muassa häpeää erilaisen perhetaustansa takia.

Kuparisen (2020) tekemän tutkielman mukaan nuorten merkityksellisyyden kokemukset lastensuojelun asiakkuuden ajalta liittyvät erilaisiin kohtaamisiin ja kohtaamatta jättämissiin. Tässä tutkielmassa erityisen paljon kohtaamisen hetkiä kuvattiin lastensuojelun työntekijöiden, kuten sosiaalityöntekijöiden tai sijoituspaikkojen ohjaajien kanssa. (Kuparinen 2020.) Tulosten mukaan lastensuojelun sijoituspaikassa pääteemoiksi muodostuivat viihtymiseen liittyvät tekijät, perhetyön merkitys, riittävän tiedon saaminen ja nuorten osallisuus, riittävät työntekijäresurssit sekä yleiset asenteet lastensuojelusta. (Kuparinen 2020.) Nuoret toivat esiin tässä tutkielmassa muun muassa negatiivisia kokemuksia sijaishuoltopaikan työntekijöiden kanssa sekä korostivat kohtaamisten merkitystä ja nuoren ja työntekijän kahdenkeskeistä aikaa. (Kuparinen 2020, 37.)

6 Kehittämismuotoinen opinnäytetyö

Opinnäytetyöni on kehittämismuotoinen opinnäytetyö. Kehittämismuotoinen opinnäytetyö on kehittämistyön muoto, jossa tutkimus ei määrittele tuotosta, mutta tutkimuksellinen ajattelutapa ja sen menetelmälliset käytännöt palvelevat ammatillista kehittämistä. (Vilkkä, Airaksinen & Kostamo 2022: Toikko & Rantanen 2009, 157.) Kehittämistyössä on tarkoitus syntyä konkreettinen tuotos, joka voi esimerkiksi olla opas tai julkaisu. Siinä ei ole kyse ainoastaan käytännön ongelmien ratkaisemisesta tekijän henkilökohtaiseen tietoon ja taitoon perustuen, vaan kyse on ammattilaisten, asiakkaiden ja käyttäjien kanssa kuljetusta matkasta. (Vilkkä, Airaksinen & Kostamo 2022.) Tämän opinnäytetyön tuotos on sosiaalisen median julkaisusarja, joka on luotu yhdessä Osallisuuden ajan järjestön kehittäjänuorten kanssa.

Kuvio 2: Kehittämistoiminta. Mukailten Salonen ym. 2017

Kehittämistoiminta koostuu seitsemästä eri vaiheesta, jotka kehittämisprosessissa lomittuvat toisiinsa. Ensimmäisenä vaiheena kehittämistyössä on nykykäytännön kehittämistarpeiden tunnistaminen. Ensimmäistä vaihetta seuraavat ideointi ja suunnittelut vaiheet, jossa idea ja suunnitelma valjastetaan palvelemaan kehittämistyön neljättä vaihetta, toteutusvaihetta. Toteutusvaiheesta seuraa tulos ja tuotos, jotka määrittelevät ja johtavat työn arviointivaiheen kautta päätös vaiheeseen ja tulosten implementointiin sekä levittämiseen. (Salonen ym. 2017. 52)

Kehittämistoiminta on keino sanallistaa ja jakaa ammatillista arjen tietoa, mutta myös muodostaa uutta tietoa toiminnan kehittämiseksi. (Vilkkä, Airaksinen & Kostamo 2022) Se voidaan nähdä myös konkreettisenä toimintana, jolla tähdätään jonkin selkeästi määritellyn tavoitteen saavuttamiseen. (Tokko & Rantanen 2009, 14) Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli korostaa miten erilaiset viestintämuodot ja kohtaamiset voivat vaikuttaa lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmiin ja kokemusmaailmaan ja jopa stigman kokemukseen. Käydyn keskustelun pohjalta loin yhdessä kokemusnuorten kanssa sosiaalisen median julkaisusarjan, jossa heidän näkemyksensä ja mielipiteensä sanojen ja kohtaamisten merkityksestä nousevat esiin.

Opinnäytetyöni koostuu Salonen ym. mukailten näistä kehittämistyön seitsemästä eri vaiheesta, joilla jokaisella oli tärkeä osa prosessin kulussa. Tunnistin kehittämisen tarpeen huomiosta, minkä mukaan muun muassa mediassa korostuvat lastensuojelun ääripään ilmiöt sekä negatiivissävytteinen puhe. Lähdin pohtimaan, kuinka viestijöitä olisi mahdollista tavoittaa ja

vastapainoksi korostaa sanavalintojen ja viestinnän merkitystä niin lastensuojelutaustaisille henkilöille, kuin stigman kannalta koko lastensuojelun kentälle.

Kehittämismuotoisessa opinnäytetyössä on kyse etsimisestä, löytämisestä, tulkinnasta ja löydetyn tiedon avulla pulmien ratkaisemisesta (Vilkka, Airaksinen & Kostamo 2022). Opinnäytetyössäni tieto pitää sisällään kokemusnuorten näkemykset ja mielipiteet lastensuojeluaiheista keskusteluista ja kohtaamisista. Kehittämisessä sovitellaan näkemyksiä ja muodostetaan yhteistä ymmärrystä. Erilaisten näkemysten hyväksyminen mahdollistaa toimijoiden aidon ja tasavertaisen osallistumisen (Tokko & Rantanen 2009, 10.), mihin myös opinnäytetyöni prosessissa vahvasti pyrin.

Opinnäytetyöni toteutus noudattaa kehittämistoiminnan lineaarista mallia, joka yksinkertaisuudessaan auttaa hahmottamaan tehtäväkokonaisuuksien välistä suhdetta. (Tokko & Rantanen 2009, 66)

Lineaarinen malli

TAVOITTEEN MÄÄRITTELY -> SUUNNITTELU -> TOTEUTUS -> PÄÄTTÄMINEN JA ARVIOINTI
(mukaiillen Tokko & Rantanen 2009, 66.)

7 Tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyöni syntyi tarpeesta herättää ajatuksia sanojen ja viestinnän merkityksestä mediassa. Lastensuojelusta viestitään eri ihmisryhmistä ja lähtökohdista käsin, ja eri yleisöt voivat nähdä keskustelun eri tavalla, kuin lastensuojelutaustaiset nuoret näkevät. Stigman ollessa vahva, nuori voi esimerkiksi nähdä lastensuojeluaiheisen keskustelun leimaavana, demonisoivana, henkilökohtaisena sekä loukkaavana.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda sosiaalisen median julkaisusarja, joka kokoaa yhteen lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmia ja mielipiteitä käytävistä lastensuojeluaiheisista keskusteluista ja kohtaamisista. Tarkasteltavat lastensuojeluaiheiset keskustelut on valittu yhdessä kokemusnuorten kanssa. Tavoitteena tässä opinnäytetyössä oli korostaa, miten erilaiset viestintämuodot ja kohtaamiset voivat vaikuttaa lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmiin ja kokemusmaailmaan ja jopa stigman kokemukseen. Julkaisusarjan on tarkoitus tukea yhteistyökumppanin, Osallisuuden ajan, yhteiskunnallista toimintatarkoitusta ja strategisia tavoitteita korostaen lastensuojelun kokemusnuorten ääntä ja tarjota sille erilaisia areenoja tulla kuulluksi.

Julkaisusarjalla pyritään tavoittamaan muun muassa lastensuojelusta viestijät, kuten ammatilliset, media sekä kokemusvanhemmat, mutta myös lastensuojelutaustaisia nuoria kohtavat henkilöt. Julkaisusarjan tavoitteena on herättää katsojassa ajatuksia sekä korostaa sanojen

ja kohtaamisten voimaa sekä vähentää lastensuojelun negatiivista stigmaa. Opinnäytetyön tuotoksen pohjalta Osallisuuden aika tulee hakemaan keskustelupaikkaa YLE:n Hyvin sanottu -festivaaleille syksyille 2024.

8 Kehittämistyön menetelmät

8.1 Osallistava toimintatutkimus

Kehittämistyöni teoreettiseksi viitekehikseksi valikoitui osallistava toimintatutkimus. Osallistava toimintatutkimus on tavallisesti ihmisten osallistamista aktiiviseen ja vaikuttavaan rooliin päätöksenteossa. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei osallistujia vain kuunnella vaan heitä kuullaan ja heidän äänensä muokkaa sekä näkyy tuloksissa. (Participatory Methods 2024.) Osallistavassa toimintatutkimuksessa voidaan osallistaa niitä henkilöitä, jotka eivät välttämättä ole koulutettuja tutkimuksessa, mutta kuuluvat tai edustavat tutkimuksen kohteena olevaa aihetta. Toisin kuin perinteisessä tutkimuksessa, osallistavassa tutkimuksessa yhteistyötä tehdään sidosryhmien, asiakkaiden tai loppukäyttäjien kanssa tutkimusprosessissa. (Vaughn & Jacquez 2020.) Opinnäytetyöprosessissani yhteistyötä tehtiin vahvasti Osallisuuden ajan organisaation, kuin myös opinnäytetyön keskiössä olevien nuorten kanssa.

Valitsin osallistavan toimintatutkimuksen viitekehiksen, sillä koin sen vastaavan opinnäytetyöni tarkoitusta: tuottaa lastensuojelun kokemusasiantuntijoiden ääneen, mielipiteisiin ja kokemuksista muodostuva sosiaalisen median julkaisusarja. Tässä tutkimusmenetelmässä keskeistä muun muassa on, että jokaisella osallistujalla on oikeus osallistua heihin vaikuttavaan päätöksentekoon, hiljaiseksi jääneiden äänien korostaminen sekä turvallisen tilan luominen. Tiedon ja monimuotoisuuden etsiminen sekä monipuolinen menetelmien käyttö näyttävät myös keskiössä Osallistavassa toimintatutkimuksessa. (Participatory Methods 2024.) Koin tärkeäksi saada osallistettua jokaisen opinnäytetyöhöni osallistuvan nuoren sekä sanoittaa heidän kokemuksiaan lastensuojeluaiheisista keskusteluista. Osallistin nuoria keskusteluun sekä opinnäytetyön tuotoksen luomiseen valituilla menetelmillä, jotka tukivat myös tutkimusmenetelmän käyttöä.

Asenteiden ja käyttäytymisen muuttaminen on yksi keskeisimmistä periaatteista osallistavassa toimintatutkimuksessa (Participatory Methods 2024). Koska julkaisusarjalla pyritään vastapuheeseen negatiivissävytteiselle lastensuojeluaiheiselle keskustelulle, koin tavoitteeni vahvistavan valintaa osallistavan toimintatutkimuksen menetelmän hyödyntämiselle. Osallistavassa toimintatutkimuksessa tutkimusmenetelminä hyödynnetään perinteisesti kvantitatiivisia menetelmiä, kuten kyselyitä ja kyselylomakkeita tai kvalitatiivisia menetelmiä, kuten haastatteluja. Tutkimusmenetelmänä voidaan hyödyntää myös näiden menetelmien yhdistelmää. (Vaughn & Jacquez 2020, 2.) Osallistavan toimintatutkimuksen tematiikan piirissä käytetyt

menetelmät voivat vaihdella kirjallisten, visuaalisten, verbaalisten, havainnoivien, taiteellisten ja aktiivisten strategioiden välillä. (Vaughn & Jacquez 2020, 3.) Hyödynsin opinnäytetyösäni kirjallisia, verbaalisia ja havainnoivia menetelmiä, joista kerron seuraavissa luvuissa.

8.2 Innovaation tuottaminen

Innovaation tuottaminen on kehittämistyön menetelmien lähestymistapa, minkä myötä ajatellaan, että innovaatiot eivät synny laboratoriossa, vaan oikeassa elämässä, oikeiden ihmisten tarpeista. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 82.) Kuten tämänkin opinnäytetyön prosessissa, innovaatio syntyi yksittäisen ihmisen ajatuksista, huomioista ja sosiaalialalla käydyistä keskusteluista. Ojasalon ym. (2015) mukaan voidaan ajatella, että merkittävimmät innovaatiot syntyvät yhä pienempien yritysten ja yhteisöjen keskuudessa.

Innovaatiot ovat luovuuden, uudistumisen, talouskasvun, kilpailukyvyn sekä hyvinvoinnin moottoreita. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 82.) Innovaatioiden avulla voidaan jopa muuttaa maailmaa ja niiden merkittävyyden kautta on mahdollisuus tutkia ja kehittää. Liike-elämässä innovaatio voi olla merkittäväkin kilpailuetu yritykselle tai yhdistykselle. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 82.) Innovaatiolla tarkoitetaan siis uutta tuotetta, palvelua, prosessia, toimintamallia tai muuta vastaavaa, jolla tuotetaan taloudellista tai muuta hyötyä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 82.) Uusi idea tai keksintö ei välttämättä ole sellaisenaan innovaatio vaan kehitystyön tulokset pitää pystyä Ojasalon ym. mukaan kaupallistamaan tai ottamaan muuten käyttöön.

Tässä opinnäytetyössä innovaationa toimii sosiaalisen median julkaisusarja, joka julkaistiin Osallisuuden ajan Facebook, Instagram ja LinkedIn -kanaviin. Julkaisusarja suunniteltiin yhdessä Osallisuuden ajan toiminnan parissa toimivien lastensuojelun kokemusnuorten kanssa kehittäjäryhmän tapaamisessa. Innovaationa julkaisusarjan oli tarkoitus toimia kehittäjäryhmän äänenä sekä mielipiteiden esiin saattajana, mutta myös mahdollistajana ja hyötynä Osallisuuden ajan toiminnalle. Innovaationa julkaisusarja tukee Osallisuuden ajan toimintasuunnitelmaa sekä mahdollistaa yhdistykselle esimerkiksi jatkohankkeiden ja keskustelupaikkojen hakemisen ja niihin osallistumisen.

8.3 Fasilitointi

Innovaatiota suunnitellessa, kehittäjäryhmän tapaamisessa hyödynsin fasilitoinnin menetelmää. Fasilitoinnilla tarkoitetaan tavoitteellista ja sisällön suhteen neutraalia ryhmäprosessin ohjaamista (Forsström 2021), jolloin sen tarkoituksena on luoda ryhmälle yhteinen suunta, johon kaikki ovat sitoutuneita. Ryhmän vetäjän, eli fasilitaattorin tarkoituksena on luoda onnistumisen edellytykset sekä tämän tehtävänä on palvella ryhmää niin, että olosuhteet ovat antoisat dialogille sekä auttaa ryhmää löytämään heille parhaat ratkaisut ja saavuttaa tavoitteet tilaisuudelle määrättyssä ajassa. (Forsström 2021.) Fasilitaattori voidaan siis nähdä

mahdollistajana, osallistajana sekä ryhmän ohjaajana. Ryhmää ohjattaessa käytännössä toimin yhtenä ryhmän jäsenenä, kuitenkin mahdollistaen onnistuneet edellytykset tavoitteen saavuttamiselle, julkaisusarjan luomiselle rajatussa ajassa.

Valitsin fasilitoinnin ryhmäohjauksen menetelmäksi, sillä koin sen antoisaksi ja arvokkaaksi iin kehittämisen, kuin myös innovaation luomisen näkökulmasta sen tukiessa haluttua päämäärää: sosiaalisen median julkaisusarjan luomista pohjautuen täysin kokemusnuorten näkökulmiin ja kokemuksiin. Fasilitaattorina minun oli tärkeä mahdollistaa kehittäminen, kehittyminen sekä osallisuus. Nuorten osallisuutta vahvistaakseni sekä haluttu päämäärä saavuttaakseni hyödynsin toiminnallisia menetelmiä, joita olivat ME-WE-US -menetelmä sekä esittävät menetelmät. Valitut kehittämismenetelmät nojaavat oletukseen, jonka mukaan valituilla menetelmillä saadaan aikaan tavoiteltuja tuloksia (Toikko & Rantanen 2009, 20: Seppänen-Järvelä 2006, 21-23).

8.4 Kehittämistyön suunnittelu ja toteutus

Yhteistyökumppanina Osallisuuden ajan järjestö mahdollisti opinnäytetyölleni pohjan ideoinnille sekä suunnittelulle, mutta erityisesti myös toteutukselle. Opinnäytetyöni toteutusvaihe koostui kehittäjäryhmän ohjaamisesta sekä sen pohjalta luodusta julkaisusarjasta. Arviointi kerättiin niin kehittäjäryhmään osallistuneilta nuorilta kirjallisesti, kun Osallisuuden ajan työntekijöiltä suullisesti. Tuotos levitettiin suurelle yleisölle, kun julkaisusarja jaettiin Osallisuuden ajan sosiaaliseen mediaan Facebook, Instagram ja LinkedIn -kanaviin.

Nuorten mielipiteet, näkemykset sekä kokemukset tulivat kuulluksi, kun julkaisujen pohja-aineiston keruu toteutettiin kehittäjänuorten kuukausittaisessa, 2,5 tunnin mittaisessa tapaamisessa 6.2.2024. Tämän tapaamisen tarkoituksena oli sukeltaa kokemusnuorten näkemyksiin ja mielipiteisiin sosiaaliseen mediaan jaetusta lastensuojeluaiheisesta sisällöstä. Kehittäjäryhmän toimintaan osallistui kyseisellä tapaamisella neljä nuorta.

Kehittäjäryhmän yleisenä viestintäkanavana toimii Osallisuuden ajan perustama WhatsApp-ryhmä, jossa nuoria tiedotetaan tulevista ryhmäkerroista ja tapahtumista. Ilmoitin kehittäjäryhmän 6.2.2024 tapaamisesta edellisellä viikolla avaten, mitä aihetta käsittelemme kyseisellä tapaamisella. Kehittäjäryhmään lähetetty viesti toimi kutsuna nuorille osallistua opinnäytetyön luomiseen ja sen sisältöön. Näin ollen tapaamiskerralle ilmoittautuneet ja halukkaat nuoret antoivat suostumuksensa opinnäytetyöprosessiin. Kehittäjäryhmään osallistui lopulta neljä kokemusnuorta.

Moikka! Tervetuloa **tiistaina 6.2. kehittäjäryhmän tapaamiseen klo 17-19.30.**
Tavataan Kampissa Innovation Homen tiloissa osoitteessa Kansakoulukatu 3. ☺

Työstetään lastensuojeluaiheisten mediaan jaettujen keskustelujen teissä herättämiä näkökulmia ja ajatuksia sekä tuotetaan yhdessä viestintämateriaalia OA:n kanaviin. Tämä kehittäjäryhmän tapaamiskerta toimii osana opinnäytetyötäni, joka käsittelee sanojen ja jaetun sisällön merkitystä lastensuojelun aiheesta. Toivottavasti mahdollisimman moni pääsee paikalle. ❤️

Onko ruokailuustoiveita?

Aurinkoista viikonloppua!

Kuva 1: Kehittäjäryhmän WhatsApp - ryhmään lähetetty viesti 2.2.2024.

Tapaaminen järjestettiin Osallisuuden ajan toimitiloissa ja sen kesto oli 2,5 tuntia. Koska aikataulu oli suhteellisen tiukka, oli ajan käytön ja rakenteen suunnittelu tärkeää prosessin ja halutun lopputuloksen aikaan saamisen kannalta. Suunnittelin kehittäjäryhmän tapaamiskerran mukailen aiempien kertojen hyväksi todettua kaavaa. Koska lämmin ruokailu on tärkeä osa Osallisuuden ajan kehittäjäryhmää, aloitimme tapaamisen myös tämän aiheen parissa ruokaillen. Ruokailun yhteydessä nuorilla on ollut tapana vaihtaa kuulumisia ryhmään osallistuneiden kesken ja kuulumisten vaihtamiselle annettiin myös oma tilansa tälläkin kertaa ennen varsinaiseen aiheeseen siirtymistä.

Kuvio 4: 6.2.2024 kehittäjäryhmän tapaamiskerran suunniteltu aikataulu

Ruokailun jälkeen paneuduimme aiheeseen alustuksella, jonka ryhmänohjaajana pidin. Alustuksen oli tarkoitus kertoa ryhmäläisille mitä ollaan tekemässä, miksi tehdään ja mitä tällä kerralla halutaan saavuttaa. Alustuksen jälkeen siirryimme ensimmäiseen osaan, jonka oli tarkoitus syventää aihetta keskustellen *ME-WE-US* -menetelmällä. Tässä osiossa pyrittiin löytämään näkemykset, kokemukset, ajatukset ja mielipiteet lastensuojeluaiheisesta keskustelusta sosiaalisessa mediassa. Ensimmäisen osan jälkeen pidimme tauon, mikä mahdollisti jaloittelun sekä hengähdystauon aiheen parista.

Tauon jälkeen siirryimme toiseen osioon, jonka tarkoituksena oli löytää kohderyhmät, joille kokemusnuoret halusivat kohdistaa ajatuksensa ja viestinsä. Keskusteluissa nuoret toivat esiin, että kohderyhmänä voisivat toimia esimerkiksi kokemusvanhemmat, media tai muu laaja yleisö, joka viestii tai on miettinyt viestivänsä lastensuojelusta. Tuotoksen kohderyhmiksi valikoituivat ei-lastensuojelutaustaiset perheet, sosiaalialan ammattilaiset, media sekä lastensuojelun kokemusvanhemmat. Kehittäjäryhmän toisessa osassa työskentelimme kohdistuen aiemmin jaetut näkemykset ja ajatukset lastensuojeluaiheisista keskusteluista ja kokemuksista valituille kohderyhmille.

Koin tärkeäksi saada luotua turvallisen tilan, jossa nuorilla on mahdollista jakaa omia näkemyksiään ja mielipiteitään aiheesta. Olin ryhmänohjaajana vastuussa jokaisen kuulluksi tulemisesta sekä mahdollisuudesta ilmaista itseään tälle sopivalla tavalla. Kehittäjäryhmän tapaamisella pyrittiin löytämään yhdessä näkemykset, jotka halutaan sanoittaa, mutta ennen kaikkea pyrittiin nuorten osallisuuden tunteen vahvistamiseen.

Yhteiskehittämisen eri menetelmät ohjasivat vahvasti kehittämistyöni suunnittelua ja toteutusta. Yhteiskehittäminen sekä kehittämistoiminta rakentuvat tyypillisesti useiden eri toimijoiden sitoutumiseen ja aktiivisen osallistumisen varassa, vaikka osallistujat edustaisivatkin erilaisia intressejä. Kehittämisessä on kyse näkemysten sovittamisesta sekä yhteisen ymmärryksen muodostamisesta. Erilaisten näkemysten hyväksyminen mahdollistaa toimijoiden aidon ja tasavertaisen osallistumisen (Toikko & Rantanen 2009, 10.), mihin myös tällä toteutetulla kehittäjänuorten tapaamisella pyrittiin. Valituilla menetelmillä pyrin nuorten osallistamiseen tutkimus ja kehittämisprosessissa aina julkaisusarjan suunnittelusta toteutukseen.

Erityisesti osallisuuden, sekä valitun, osallistavan tutkimusmenetelmän näkökulmasta on tärkeää, että kokemusnuorille mahdollisesta osallistumisesta työn lopputuloksen kehittämiseen. Hyödynsin tapaamisessa erilaisia yhteiskehittämisen menetelmiä sekä nuorten osallistamisen keinoja kuten keskustelu - ja haastattelumenetelmiä kirjallisesti ja visuaalisesti. Julkaisusarja muodostui kokemusnuorten näkemysten, kokemusten ja mielipiteiden pohjalta ja sen on tarkoitus sanoittaa muun muassa heidän kokemuksiaan jaetusta, nuoria koskettavasta sisällöstä. Julkaisusarjan kohdeyleisöt valittiin nuorten toimesta perustuen siihen, kenelle he halusivat sanansa ja mielipiteensä jaetusta sisällöstä kohdentaa. Sarjaan kuuluvien julkaisujen lukumäärä oli alustavasti kolme kappaletta, mutta se kasvoi neljään kappaleeseen nuorten toiveiden mukaan.

8.4.1 Me-we-us -menetelmä

Kehittäjäryhmän ensimmäisessä osiossa hyödynsi fasilitoinnin *ME-WE-US* -menetelmää. Tämän menetelmän tarkoituksena oli aktivoida ryhmän osallistujajäseniä kolmessa eri vaiheessa. Menetelmän ensimmäinen (1-5min) vaihe koostui omasta pohdinnasta, minkä tarkoituksena on herättää omia ajatuksia aiheesta sekä jäsentää tietoa ja sitä, mitä itse haluaa aiheesta sanoa.

Jokainen osallistuja sai itselleen paperin, johon tämä sai kirjata halutessaan nousevia ajatuksia aiheesta. Oma pohdinta edesauttaa keskustelun jäsentyneisyyttä sekä tuo keskusteluun myös hiljaisemmat persoonat. Tämä vaihe auttaa myös vieraskielisiä jäsentämään puhettaan ja ajatuksiaan. (Karreinen 2022.)

Me-we-us menetelmän ensimmäistä vaihetta seurasi parikeskustelu, jossa jatketaan ajatusten tilaa kehittyä pareittain keskustellen (5-10min). Toinen vaihe tasaa ulospäinsuuntautuneiden ja pohdiskelijoiden vuorovaikutustyyliä sekä voi luoda turvallisemman tilan alustaa mielipiteitä parin kautta. (Karreinen 2022.) Koska kehittäjäryhmän osallistujia oli neljä, osallistujat kokivat hyväksi keskustella ajatuksista yhdessä, kokonaisena ryhmänä. Ryhmän ohjaajana huomioin ryhmän keskustelun lomassa myös hiljaisemmat osallistujat kysyen mielipiteitä henkilöiltä, jotka eivät olleet saaneet tai ottaneet puheenvuoroa.

Menetelmän kolmanteen vaiheeseen kuuluu yhteiskeskustelu, jonka kesto voi ryhmän koon mukaan olla kymmenestä minuutista tuntiin. Tämän vaiheen tarkoituksena on päästä keskustelemaan jäsentyneistä ajatuksista ryhmän kesken. (Karreinen 2022.) Koska jätimme menetelmän hyödyntämisestä parikeskustelun, käytimme kolmannen vaiheen pohtien ja kooten alustavasti kohderyhmiä, joille nuoret halusivat kohdistaa sanomansa, kokemuksensa ja näkemyksensä. Tämän keskustelun lomassa nuoret kertoivat kukin vuorollaan, kenen kuului kuulla jo muodostettua keskustelua ja näkemyksiä aiheesta.

Kehittämisessä kehittäjä ei ota ulkopuolisen asiantuntijan roolia, vaan pyrkii aitoon dialogiin käytännön toimijoiden kanssa. Osallistaminen on tärkeä osa yhteiskehittämistä ja sillä tarkoitetaan tässä yhteydessä nuorten konkreettista osallistamista toimintaan sekä osallistumista kehittämiseen. Yhteiseen kehittämiseen pyritään ennen kaikkea keskinäisen dialogin avulla (Tokko & Rantanen 2009, 10-11.) Koen erityisesti dialogin olleen onnistunut osa kehittäjäryhmää sekä tätä opinnäytetyöprosessia.

Havainnointi on kaikille tieteenhaaroille yhteinen ja välttämätön perusmenetelmä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 37) ja sitä hyödynsin myös tämän opinnäytetyön prosessissa. Hirsjärven ja Hurmeen (2000) mukaan voidaan jopa väittää, että kaikki tieteellinen tieto perustuu todellisudessa tehtyihin havaintoihin. Valittujen menetelmien tarkoituksena oli löytää ja tehdä ratkaisuja kokemusnuorten tarpeisiin ja näkemyksiin perustuen. Yhteiskehittämistä hyödyntämisellä voidaan nähdä asioita kokemusnuorten silmin ja tuoda esiin heidän näkemyksiään aiheesta konkreettisesti. (Haltia-Nurmi, Vainio & Keränen 2020, 8.)

8.4.2 Esittävät menetelmät

Kehittäjäryhmän toisessa vaiheessa hyödynsin yhteiskehittämisen *esittäviä menetelmiä*. Esittäviä menetelmiä ovat esimerkiksi seinätekniikat, kuvat, valokuvat tai piirrookset, draama, esitykset tai roolipelit sekä mielle - ja käsitekartat. (Salonen ym. 2017, 56)

Kehittämismenetelmien yhtenevyydellä pyrin toimijoiden osallistamiseen monin eri tavoin. Menetelmät tuottavat, siivilöivät ja kumuloivat tietoa sekä niillä pyritään sitouttamaan osallistujien ajatuksia työskentelyyn. (Salonen ym. 2017, 57.)

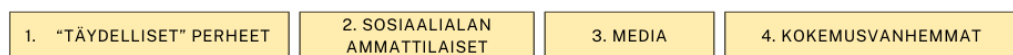
Valitsemassani esittävässä menetelmässä hyödynsin kuvallisia esityksiä yhdessä keksityistä, halutuista kohderyhmistä. Tämän tarkoituksena oli auttaa nuoria ymmärtämään ja hahmottamaan heidän ajatuksiaan sekä jakamaan ne valitulle kohdeyleisölle. Käytännössä tässä menetelmässä piirsin lehtiötaululle kehittäjäryhmän valitsemia kohderyhmiä, joille he haluavat ajatuksensa ja mielipiteensä julkaisujen kautta kohdistaa. Kunkin kohderyhmän ympärille kehittäjäryhmän osallistajat kokosivat kukin post-it lapuille ensimmäisen osan keskusteluiden perusteella esiin nousseita ajatuksia, lauseita ja mietteitä, mitä kukin haluaisi sanoa tälle kohdeyleisölle.

Valitut menetelmät toimivat toteutusvaiheessa apunani luodessa julkaisusarjaa perustuen täysin kehittäjäryhmän mielipiteisiin, ääneen ja näkemyksiin. Erityisesti kuvallisten esitysten yhteydessä nuoret innostuivat ideoimaan niin julkaisujen ulkoasua, kuin sisältöä. Nuoret ehdottivat esimerkiksi musiikin lisäämistä julkaisun taustalle, mikä on mahdollista Instagram - palvelussa. Kaikki nuorten antamat ideat ja toiveet otettiin huomioon julkaisusarjaa luodessa.

8.5 Tuotoksen kuvaus

Julkaisusarja muodostui kokemusnuorten näkemysten, kokemusten ja mielipiteiden pohjalta ja sen on tarkoitus sanoittaa muun muassa heidän kokemuksiaan jaetusta, nuoria koskettavasta sisällöstä. Julkaisusarjan kohdeyleisöt valittiin nuorten toimesta perustuen siihen, kenelle he halusivat sanansa ja mielipiteensä jaetusta sisällöstä kohdentaa. Kohderyhmiksi valikoituivat ei-lastensuojelutaustaiset ”täydelliset” perheet, sosiaalialan ammattilaiset, media sekä lastensuojelun kokemustaustaiset vanhemmat. Sarjaan kuuluvien julkaisujen lukumäärä oli alustavasti kolme kappaletta, mutta se kasvoi yhdellä neljään nuorten toiveiden mukaan.

JULKAISUJEN TEEMAT

Kuvio 3: Julkaisusarjan teemat julkaisujärjestyksessä

Yhteiskehittäminen sekä kehittämistoiminta rakentuvat tyypillisesti useiden eri toimijoiden sitoutumiseen ja aktiivisen osallistumisen varassa, vaikka osallistujat edustaisivatkin erilaisia

intressejä. Kehittämisessä on kyse näkemysten sovittelemisesta sekä yhteisen ymmärryksen muodostamisesta. Erilaisten näkemysten hyväksyminen mahdollistaa toimijoiden aidon ja tasavertaisen osallistumisen, mihin myös tällä toteutetulla kehittäjänuorten tapaamisella pyrittiin. (Toikko & Rantanen 2009, 10.).

Nuoret korostivat keskusteluissa muun muassa kohtaamisen merkityksiä ja jakoivat omia kokemuksiaan lastensuojelun asiakkuuteen liittyvästä stigmasta sekä huomioita mediassa jaetusta sisällöstä. Yhtenä tärkeimpänä huomiona näin nuorten esiin tuoman asian lastensuojelusta pelottelun keinona. Usea nuori oli kokenut esimerkiksi kavereiden vanhempien pelottelevan lastensuojelulla kuin arestin tavoin. Nuoret nostivat esiin seuraavia huomioita ei-lastensuojelutaustaisten perheiden kohderyhmälle:

Lastensuojelu ei ole pelottelukeino. Lastensuojelu ei ole pelkästään huostaanottoa

Älä kiellä lastasi olemasta kaveri lastensuojelun asiakkaan kanssa ennen kuin tiedät asiakkuuden syyn

Jos sun lapsen kaveri voi huonosti ei se tarkoita et hän on huono lapsi. Jos tiiät et siel on ongelmii niin auta, älä tuomitse

Aikuiset ovat vastuussa lapsista. Ole niitten ääni, kenen oma ääni ei kuulu

Nuoret toivat esiin puheissaan ja kokemuksissaan myös ammattilaisten kohtaamisen tärkeyttä. Kukin lastensuojelutaustainen nuori on ollut yhteistyössä sosiaalialan ammattilaisen kanssa. Nämä kohtaamiset ovat nuorten kertoman mukaan olleet vaihtelevia, minkä vuoksi nuoret kokivat tärkeäksi myös sanoittaa ammattilaisille sanojen ja kohtaamisen merkitystä. Keskustelun edetessä lähti muodostumaan julkaisusarja, jonka jokainen osa on kohdistettu eri kohderyhmälle. Näitä teemoja nuoret nostivat esiin ammattilaisten kohderyhmästä keskustellessa:

Älä oletta, älä yleistä

Jokainen nuori on erilainen, jokainen perhe on erilainen. Älä vertaile asiakkaita toisiinsa. Kohtaa kaikki yksilöinä

Ole rehellinen. Perustele kaikki. Olet auktoriteettihahmojen edustaja. Jos rikot luottamuksen, sitä on vaikea korjata

Pidä laista kiinni. Älä levittele nuoren ja perheen asioita muille.

Opinnäytetyöni tuotoksena toimii *Sanoilla on väliä* - julkaisusarja. Julkaisusarjan luomista varten paneuduin Osallisuuden ajan jakamaan sisältöön sosiaalisessa mediassa sekä sain käyttööni yhdistyksen brändipaketin väreineen ja logoineen. Loin julkaisusarjan vastaamaan Osallisuuden ajan brändiä Canva-sovelluksen avulla. Julkaisusarjan on tarkoitus sanoittaa nuorten kokemuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä, mutta myös tukea yhteistyökumppanin viestintää ja toimintatarkoitusta. Kaikki julkaisussa käytetty sanallinen sisältö on tullut kehittäjänuorilta ja se on käytetty sisältöä muokkaamattomana. Julkaisuissa käytetyt kuvat on valittu tukemaan sisältöä sekä kunkin postauksen sanomaa. Julkaisujen tekstissä on avattu kokemusnuorten näkemyksiä ja mielipiteitä tiivistäen kehittäjäryhmässä käyty keskustelu kunkin julkaisun kohdalla. Jokaisessa julkaisun tekstissä tulee esiin tieto kehittäjänuorten luomasta julkaisusarjasta lukijan selkeydeksi ja jatkumon säilymiseksi.

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 1 /4: Älä tuomitse

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

👉 Lastensuojelun kokemusnuoria kohtaan esiintyy paljon ennakkoluuloja ja oletuksia. Vanhemmat saattavat kieltää lapsiaan olemasta kavereita lastensuojelutaustaisen nuoren kanssa peläten huonoa seuraa. Vanhemmat saattavat myös pelotella lastensuojeluun ”joutumisella” arestin omaisesti, mikäli oma lapsi käyttäytyy huonosti.

! Tällaisilla toimenpiteillä lastensuojelun negatiivinen stigma ja ennakkoluulot vahvistuvat !

Stigman vahvistamisen sijaan suhtautumiselta toivottaisiin ymmärrystä sille, että syy on usein ympäristössä, ei lapsessa. Lastensuojelu ei ole pelkkää huostaanottoa, ja voit aikuisena voit olla niiden ääni, kenen oma ääni ei kuulu. Älä siis tuomitse, ennen kuin oikeasti tiedät lastensuojelun asiakkuuden syyn – lastensuojelun asiakasnuoret ovat myös ihan tavallisia nuoria eläen ihan tavallista nuorten elämää.

Kuva 2: Sarjan ensimmäinen julkaisu ja kuvateksti

Julkaisusarjan ensimmäinen julkaisu on kohdennettu niin sanotusti idyllisille perheille, jotka nuorten oletuksen mukaan eivät ole lastensuojelun asiakkaita. Kyseisen kohderyhmän kohdalla nuoret toivat esiin näiden perheiden tapaa suhtautua lastensuojeluun pelottelun keinona sekä varautuneella suhtautumisella lastensuojelun asiakasnuoria kohtaan. Ei-lastensuojelutaustaiset perheet valikoituivat julkaisusarjan ensimmäiseksi kohderyhmäksi keskustelun tärkeyden ja siinä tuomien pointtien ja kommenttien kautta. Kyseinen kohderyhmä tukee mielestäni hyvin julkaisun sanomaa ja käynnistäisi hyvin neljän kuvan sarjan tärkeillä informaatiollaan.

Nuoret kertoivat kohdanneensa muun muassa välttelevää käytöstä kohderyhmän perheiden vanhemmilta, jotka ovat saattaneet esimerkiksi kieltää lapsiaan olemasta

lastensuojelutaustaisen nuoren seurassa. Keskusluissa toivottiin ymmärrystä lastensuojelun kokemusnuoria kohtaan siitä, että lastensuojelun asiakkuus ei ole välttämättä nuoren aiheutamaa. Ensimmäisen julkaisun tekstissä avasin nuorten ajatuksia muokkaamattomina selkeyttäkseni kuvan sisältöä. Koska kuvan informaation tila on rajallinen, oli julkaisujen yhteydessä jaettu teksti hyvä mahdollisuus tuoda nuorten käymää keskustelua, mielipiteitä sekä kehittäjäryhmän ääntä esiin.

Ensimmäisen julkaisun ulkoasussa nuoret toivoivat siinä esiintyvän kiiltokuvamaisen täydellinen perhe, jota ei oletuksen mukaan kosketa perhe-elämän haasteet. Nuorten tuomien kokemusten mukaan ei-lastensuojelutaustaisten perheiden vanhemmat suhtautuvat lastensuojeluun sekä sen asiakkaisiin ennakkoluuloisesti, kyseenalaistaen ja jopa syrjien. Julkaisun ulkoasuun pyrin tuomaan rosoisuutta ja niin sanottua elämänmakua revenneellä valokuvalla. Valokuvan on tarkoitus edustaa sitä, että täydellisestäkin voi tulla epätäydellistä.

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 2/4: Kohtaa kaikki yksilöinä

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

👉 Erityisesti lastensuojelussa olisi toivottavaa, että nuori kokee työntekijän olevan tämän puolella. Valitettavasti aina niin ei ole ja nuori saattaa kokea esimerkiksi sosiaalityöntekijän välinpitämättömänä tai vastakkainasetteluna.

Toimivan yhteistyön ja onnistuneen kokemuksen vahvistamiseksi kokemusasiantuntijat toivovat ennen kaikkea nuorilähtöistä työskentelyä sekä ammattimaista ymmärrystä nuoren käytökselle. Kuuntelemalla ja henkilökohtaisella kohtaamisella pääset pitkälle yhteistyössä. Ulkonäön perusteella oletaminen on vanhanaikaista, sillä yksi nuori ei ole yhtä kuin kaikki nuoret.

Edellä mainitut ovat isoja ja tärkeitä asioita. Ammatilainen, älä kuitenkaan luovuta! Vaikka et olisi se, joka saavuttaa nuoren luottamuksen, voit olla osa ketjua, joka luottamuksen tavoittaa. Työsi on arvokasta !

Kuva 3: Sarjan toinen julkaisu ja kuvateksti

Sarjan toinen julkaisu on kohdistettu sosiaalialan ammattilaisille. Nuoret kokivat kohderyhmän tärkeäksi julkaisusarjan kannalta, mikä liitti kohderyhmän yhdeksi julkaisusarjan osaksi. Ammattilaisille kohdennetun julkaisun kohdalla nuoret keskustelivat pääosin kohtaamisen tärkeydestä sekä siitä, miten he toivoisivat lastensuojelun asiakkaana heidät huomioitavan. Moni nuori korosti yksilöiden välisiä eroavaisuuksia ja toivoivat ammattilaisten kuunnellen, kysyen, ja kuullen kunkin tarpeita ja toiveita. He toivat esiin puheissaan aidon kuulemisen merkityksen ja toivoivat ammattilaisten kohtaavan heidät aidosti yksilöinä, omine haasteineen ja onnistumisineen. Nuoret toivat esiin myös ammattilaisilla usein korostuvan ei-kiinnostuneen asenteen, joka lisää nuorten mukaan epäluottamusta ammattilaisia kohtaan. Ikävien

kokemusten ja puheiden lisäksi nuoret halusivat korostaa toiveikkuutta sekä mahdollisuutta hyvään yhteyteen ja luottamussuhteeseen ammattilaisen ja nuoren välillä.

Toisen julkaisun kohdalla nuoret innostuivat ideoimaan sen visuaalista sisältöä: sosiaalialan ammattilaisiin idenfioituneet Marimekko - merkkinen mekko sekä helmiset avainnauhat oli saatava julkaisuun tuoden siihen visuaalista kohdennusta ammattilaisiin. Valitsin julkaisun elementit, kuten tonnin seteli -meemin, megafonin sekä kannettava tietokoneen kirjaamisjärjestelmällä vastaamaan haluttua päämäärää: tavoittaa sosiaalialan ammattilaiset nuorten sanomalla.

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 3/4: Ei ole vain yhtä ainoaa todellisuutta lastensuojelusta

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

! Mediassa korostuu vuosi toisensa jälkeen lastensuojelun negatiiviset kokemukset, epäonnistumiset ja haasteet. Entä ne kaikki onnistumiset ja ilot, kenties jopa elämän täyskäännökset?

Medialla on valtava vastuu tuotetusta yhteiskunnallisesta sisällöstä ja viestinnästä. Yhteiskunnalla on yhteinen vastuu lapsista. Hieman ristiriitaista, eikö ?

Negatiiviset kokemukset korostuvat viestinnässä, mutta milloinkaan ei kerrota, kuinka asiaan tulisi suhtautua. Kokemusasiantuntijoille tämä näyttäytyy raflaavien otsikoiden ja kuvien mässäilynä lastensuojelun kustannuksella. 😞

Kokemusasiantuntijoiden kehitysehdotuksena medialle: tuodaan julki monipuolisesti asioiden eri kulmia, tarkastellaan objektiivisesti ilman negatiivisilla aiheilla mässäilyä ja kerrotaan asioiden kulusta enemmän: miksi, mistä syystä ja mitä tälle voidaan tehdä. Näin voitaisiin pitää media ennakkoluuloista vapaana alueena.

UKK – Usein Kysytyt Kysymykset:

Onko median tarkoitus tehdä uutisia ja tuoda erilaisia tarinoita julki vai tehdä bisnestä?

Onko pakko käyttää niin "raflaavia" kuvia aina mitkä saa negatiivisen kuvan lastensuojelusta, nuorista ja lapsista?

Tarvitseeko media koulutusta kokemusnuorten kohtaamiseen ja haastatteluun?

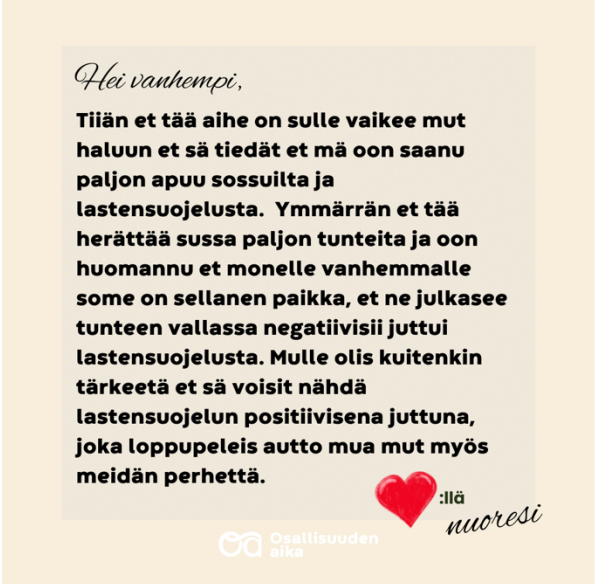
Osallisuuden aika

Kuva 4: Sarjan kolmas julkaisu ja kuvateksti

Medialla on valtava osa lastensuojelusta käytävää keskustelua ja näin se valikoitui kolmanneksi kohderyhmäksi tässä julkaisusarjassa. Kokemusnuorten mukaan media korostaa puheensa ääripään ilmiöitä mässäillen otsikoilla sekä raflaavilla kuvilla, minkä vuoksi myös negatiivinen stigma ei näytä hälventyvän. Käänsin nuorten tuomat kommentit median toiminnasta kysymysmuotoon, josta muodostui usealla nettisivullakin esiintyvä UKK - usein kysytyt kysymykset -osasto. Keskusteluissa nuoret toivat esiin median vastuuta lastensuojeluaiheisessa keskustelussa. Nuoret toivoivat median viestivän myös siitä, kuinka otsikoihin tulisi suhtautua, mitä uutisissa esiintyville aiheille ja asioille voitaisiin konkreettisesti tehdä.

Nuoret kertoivat median luovan paljon ennakkoluuloja. Nuoret toivoivatkin mediaan ennakkoluuloista vapaata aluetta, jossa huomattaisiin jaetun sisällön vastuu sekä vaikutukset lukijoihin ja yleisesti yhteiskuntaan. Loin julkaisuun ennakkoluuloista vapaan alueen mukaillen syrjinnästä vapaan alueen logoa. Hyödynsin tämänkin julkaisun ulkoasussa erilaisia kuvia, jotka

sopivat sisällön teemaan. Ulkoasu on luotu herättäen katsojan mielenkiinto media-aiheeseen.

Hei vanhempi,

Tiän et tää aihe on sulle vaikee mut haluan et sä tiedät et mä oon saanu paljon apuu sossuilta ja lastensuojelusta. Ymmärrän et tää herättää sussa paljon tunteita ja oon huomannu et monelle vanhemmalle some on sellanen paikka, et ne julkasee tunteen vallassa negatiivisii juttui lastensuojelusta. Mulle olis kuitenkin tärkeetä et sä voisit nähdä lastensuojelun positiivisena juttuna, joka loppupeleis autto mua mut myös meidän perhettä.

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 4/4: Sanoilla on väliä

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

■ Sosiaalinen media on meille monelle paikka, jossa jakaa ajatuksiaan ilman filteriä. Somessa ei ole portinvartioita, mikä mahdollistaa suorankin mielipiteen jakamisen kaikkien nähtävälle ja erityisesti ikävät kokemukset saattavat päätyä yleiseen jakoon positiivisia kokemuksia useammin.

Sanoilla on väliä. Sanoilla voi olla suuri merkitys yksilön tunteisiin ja kokemuksiin, erityisesti tärkeän aiheen äärellä. Mieti kaksi kertaa, ennen kuin julkaiset. 📌

Osallisuuden aika

:llä nuoresi

Kuva 5: Sarjan neljäs julkaisu ja kuvateksti

Julkaisusarjan neljäs julkaisu on suunnattu kokemusvanhemmille. Nuoret kertoivat huomaaneensa lastensuojelun kokemusvanhempien puhuvan usein lastensuojelusta ja sen ammattilaisista erityisen negatiiviseen sävyyn. Nuoret toivat esiin eri sosiaalisessa mediassa olevia ryhmiä, joissa kokemusvanhemmat kokoontuvat puhumaan negatiiviseen sävyyn lastensuojelusta ja sen parissa tapahtuneista omakohtaisista tilanteista. Yksi nuorten esittämistä Facebookin Lastensuojelun uhrin - ryhmästä on julkinen ja nuoret toivoivat tämän julkaisun jakamista suoraan kokemusvanhemmille kyseisen ryhmän kautta.

Osallisuuden ajan toimintatarkoituksen tarkastelun sekä eettisen pohdinnan jälkeen päädyin tulokseen, että neljäs julkaisu jaetaan yhtenä osana tätä sarjaa samoihin sosiaalisen median kanaviin muiden julkaisujen kanssa. Neljännen julkaisun jakaminen Lastensuojelun uhrin - ryhmään olisi mielestäni liiallista vastakkainasettelua keskustelua ja tunteita herättävän aiheen parissa. Riskinä julkaisun jakamiseen suoraan keskusteluryhmässä oli, että se herättäisi liiaksen negatiivista kommentointia ja kokemusvanhemmat olisivat tunteneet sen henkilökohtaisena hyökkäyksenä Osallisuuden ajan järjestöltä heidän kokemuksiaan vastaan. Tämä olisi voinut aiheuttaa pahimmassa tapauksessa mainehaittaa järjestölle. Julkaisusarjan on tarkoitus tukea Osallisuuden ajan toimintatarkoitusta positiivisessa näkökulmassa.

Neljäs julkaisu muodostui kirjetyyliseksi julkaisuksi kokemusnuorilta heidän vanhemmilleen. Julkaisu kohdistuu erityisesti vanhempiin, jotka kokevat tai ovat kokeneet lastensuojelun negatiivisena ja perhettä vahingoittavana. Kehittäjäryhmään osallistuneet nuoret korostivat

kokemuksissaan lastensuojelun pelastaneen monen elämän sekä olisi toivonut sijoitusta tai huostaanottoa jo paljon aiemmin, vanhempien eriävistä kokemuksista huolimatta.

Tämän julkaisusarjan visuaalisessa asettelussa ja valinnoissa pyrin nuorekkuuteen ja nuorilähtöisyyteen. Koska julkaisusarja on Osallisuuden ajan kehittäjänuorten äänen esiin tuomista, koin tärkeäksi saada julkaisusarjan palvelemaan tuotokseni ulkoasua. Julkaisusarjan ollessa osa järjestön toimintaa, halusin kunnioittaa siinä brändiä mukaillen brändivärejä - ja sisältöä. Julkaisujen värit on valittu sommitellen brändivärejä haluttuun sisältöön. Halusin luoda ulkoasusta brändin mukaisen, mutta kuitenkin massasta erottuvan, jotta se ei jäisi muiden sosiaalisen median julkaisujen jalkoihin.

Julkaisusarjan kuvateksteissä hyödynsin emojiä niiden ollessa keskeinen osa Osallisuuden ajan viestintää. Emojien käyttö viestinnässä on harkinnan varaista organisaatiokohtaista. Osallisuuden ajan suunnatessa viestintäänsä nuorilähtöisesti, on emojiilla roolinsa yhdistyksen luomassa viestinnässä. Emoji voi olla kuvakirjoitusmerkki, logogrammi, ideogrammi tai hymiö, joka on upotettu esimerkiksi tekstiin. Emojit voivat toimia osoittaakseen emotionaalista viestintää tai herättääkseen lukijan mielenkiinnon. (Raj 2023.) Koska julkaisusarja sanoo kokemusnuorten näkemyksiä sekä kokemuksia, halusin käyttää emojiä viestinnässä herättääkseni myös julkaisujen tekstillä huomiota. Valitsin emojit julkaisusarjan tekstiin myös visuaalisen ilmeen selkeyttämiseksi. Mielestäni emoji luovat oikein käytettynä tekstiin tunnetta, voivat herättää huomiota sekä auttavat lukijaa sukeltamaan tekstin kertoman aiheen äärelle, johon tässä yhteydessä myös pyrin.

8.6 Kehittämistyön arviointi

Arvioinnilla on tärkeä merkitys kehittämismuotoisessa opinnäytetyössä, sillä kehittämällä pyritään luomaan uutta tai kehittämään vanhaa. Opinnäytetyöni toteutettiin tiiviissä yhteistyössä yhteistyökumppanin, Osallisuuden ajan kanssa. Koska Osallisuuden ajan kehittäjäryhmä, sen osallistujat sekä muun muassa yhdistyksen brändillä oli iso osa työtäni, tuli nämä tekijät huomioida työni arvioinnissa. Opinnäytetyöni aihe oli ajankohtainen niin kehittäjäryhmän nuorille, yhteistyökumppanin toiminnalle, mutta myös yhteiskunnallisesti.

Tämän kehittämistyön arviointi pitää sisällään esimerkiksi kokemustiedon ja näkökulmien saavuttamista, keräämistä sekä sanoittamista nuorilta. Koska Osallisuuden aika sekä kehittäjäryhmän nuoret ovat opinnäytetyöni keskiössä, nuorilta saatu palaute on arvokas osa opinnäytetyön arviointia. Kehittäjäryhmän päätteeksi keräsin nuorilta suullisesti palautetta työskentelytavoista, menetelmistä sekä yhdessä saavutetuista tuloksista. Kaikki nuoret osoittivat ryhmätapaamisen mieleiseksi ja kertoivat menetelmien olleen mieleisiä, joskin toivat heille mielen koulussa tehtävät ryhmätyöt.

Julkaisujen valmistuessa keräsin suullista palautetta Osallisuuden ajan työntekijöiltä. Keräsin palautetta työntekijöiltä pääasiassa brändi-ilmeen kunnioittamisesta sekä yhteensopivuudesta muun sisällön kanssa. Palautteen mukaan julkaisut noudattivat Osallisuuden ajan yhdistyksen brändi-ilmettä sellaisenaan. Julkaisujen mukaillessa brändi-ilmettä jaoin julkaisut ja niihin luodut kuvatekstit nuorille Forms - lomakkeen kautta. Tämän tarkoituksena oli kerätä palautetta nuorilta julkaisujen sisällöstä ja siitä, vastaavatko ne kehittäjäryhmän tapaamisessa yhdessä, ennalta sovittua kokonaisuutta sisällöstä. Kaikkien vastanneiden mukaan julkaisut mukailivat kehittäjäryhmän näkemyksiä ja esiin nousutta sanomaa sekä toiveita julkaisujen sisällöstä. Osallisuuden ajan tärkeimpinä toimintaperiaatteina on yhteiskehittäminen sekä lastensuojelutaustaisten nuorten äänen, kaikenlaisien tarinoiden sekä kokemusten esiin tuominen (Osallisuuden aika 2023a). Opinnäytetyölläni pyrittiin vastaamaan näihin toimintaperiaatteisiin. Alla kehittäjäryhmän tapaamiseen osallistuneen nuoren palaute julkaisusarjasta.

Tämä oli visuaalisesti miellyttävä julkaisu, joka toi ryhmän monimuotoisen äänen ja keskustelun hyvin esille.

Vastaajat olivat sataprosenttisesti samaa mieltä, että julkaisusarja kokoaa ja vastaa kehittäjäryhmän mielipiteitä, keskustelua ja näkemyksiä aiheesta. Koen nuorten antaman palautteen hyvin tärkeäksi ja arvokkaaksi, sillä opinnäytetyöni yksi tärkeimmistä tavoitteista oli vastata nuorten toiveita julkaisusarjan suhteen sekä tuoda esiin heidän arvokkaan äänensä aiheen parissa. Palaute kerättiin myös yhteistyökumppanilta työskentelystä, prosessista sekä lopputuotoksesta prosessiin päätteeksi kirjallisesti. Yhteistyökumppanilta saatu palaute piti sisällään arvioinnin kehittäjäryhmän suunnittelusta sekä ohjaamisesta. Palautteen mukaan kehittäjäryhmän tapaaminen oli arvokas ja onnistunut niin ohjauksen, kuin tuotoksen myötä. Yhteistyö kuvailtiin mutkattomana sekä helppona. Alla ote yhteistyökumppanin laatumasta palautteesta opinnäytetyöstä.

lida tarjosi opinnäytetyöllään tähän keskusteluun sellaisia näkökulmia, jotka puhuttelevat suoraan heitä, jotka keskustelua käyvät. Ja ennen kaikkea sellaista keskustelua, joka käydään eri medioissa ja sosiaalisen median kanavissa ohittamalla nuoret itseänsä. lida nosti opinnäytetyössään nuoret mukaan keskusteluun! Julkaisusarja on pysäyttävä, ajatuksia herättävä, kaunistelematon ja ratkaisukeskeinen. Siinä missä se puhuttelee aikuisia, sen toteutustapa on ollut nuorilähtöinen ja nuorten osallisuutta vahvistava.

Itsearviointia pohtiessa lähdin tarkastelemaan muun muassa tavoitteiden saavuttamista, valittuja menetelmiä, tiedonhankintaa sekä tuloksia, valmista tuotosta sekä kehittämistyön prosessia kokonaisuudessaan. Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda sosiaalisen median julkaisusarja, joka kokoaisi yhteen Osallisuuden ajan parissa toimivien lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmia ja mielipiteitä käytävistä lastensuojeluaiheisista keskusteluista ja kohtaamisista. Sen tavoitteena oli korostaa, miten erilaiset viestintämuodot ja kohtaamiset voivat vaikuttaa lastensuojelun kokemusnuorten näkökulmiin ja kokemusmaailmaan ja jopa stigman kokemukseen. Julkaisusarjan on tarkoitus tukea yhteistyökumppanin, Osallisuuden ajan, yhteiskunnallista toimintatarkoitusta ja strategisia tavoitteita korostaen lastensuojelun kokemusnuorten ääntä ja tarjota niille erilaisia areenoja tulla kuulluksi. Tavoitetta ja tarkoitusta pohdittaessa koin vahvoja onnistumisen tunteita sekä niiden täyttymistä. Sain mielestäni koottua julkaisusarjan, joka tukee tarkoitusta ja tavoitetta parhaalla mahdollisella tavalla pohjautuen kokemiini, näkemiini ja kuulemiini keskusteluihin kehittäjäryhmän tapaamisessa.

Valitut menetelmät tukivat mielestäni hyvin tavoitteen ja tarkoituksen saavuttamista. Ne toimivat ja tukivat hyvin kehittäjäryhmän tapaamista, joskin vaativat hieman soveltamista neljän osallistujan myötä. Tietämättömyys ryhmän osallistujista sekä viimehetken ilmoittautumiset ryhmään haastoivat ohjauksen suunnittelua ja menetelmien valintaa. Nuorilta saadun palautteen pohjalta koin kuitenkin onnistuneeni ryhmäohjauksessa sekä oman arvioni mukaan selviytyneeni siitä hyvin, pienestä jännityksestä huolimatta. Valitut menetelmät mahdollistivat tehokkaan tiedon hankinnan sekä julkaisusarjan valmistumisen ajallaan.

9 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys on tärkeä osa tutkimus - ja kehittämismuotoisia opinnäytetöitä. Opinnäytetyötä toteuttaessa on syytä huomioida sen objektiivisuus ja tasapuolisuus. Esimerkiksi tulosten vääristely ei kuulu opinnäytetyön hyviin eettisiin käytänteisiin ja vastuu hyvän tieteellisen käytännön ja tutkimuseettisten periaatteiden noudattamisesta on opiskelijalla. (Koivisto & Aro 2019.)

Hyvän tieteellisen käytännön, HTK, mukaan (2023) tutkimuksellisessa työssä, kuten opinnäytetyössä, noudatetaan tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, joita on muun muassa rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostavuus ja vastuunkanto (HTK 2023, 11). Luotettavuudella varmistetaan tieteellisen toiminnan laatu suunnittelussa, menetelmissä, analyyseissä ja voimavarojen käytössä. Rehellisyys näkyy opinnäytetyössä suunnittelun, toteutuksen sekä tieteellisen toiminnan arvion ja raportoinnin avoimen, oikeudenmukaisen ja puolueettoman viestinnän kautta yksityiskohtia salaamatta. Arvostus osoitetaan kollegoita, tieteellisen toiminnan

osapuolia, yhteiskuntaa, ekosysteemejä, ympäristöä sekä kulttuuriperintöä kohtaa. Vastuunkanto opinnäytetyössä tarkoittaa, että vastuu kannetaan tieteellisen toiminnan koko elinkaarren alusta loppuun saakka. Tämä kattaa tieteellisen toiminnan idean, hallinnon, koulutuksen, ohjauksen, toteutuksen, julkaisemisen ja vaikutuksen. (HTK 2023, 12)

Vaikka luomani kehittämismuotoisen opinnäytetyön taustalla ei ole varsinaista tutkimusta, pätee siihen myös HTK (2023) mukaan luodut käytänteet. Eettisyyttä pohtiessa on tärkeä huomioida myös yhteistyökumppanin toiminnan mukaiset eettiset toimintatavat. Opinnäytetyön prosessissa on tärkeä kunnioittaa osallistujia esimerkiksi informoiden heitä kehittäjäryhmän kokoontumisesta. Koen myös, nuorten tasavertainen huomioiminen sekä mielipiteiden kunnioittaminen kuuluu hyviin tieteellisiin, mutta myös eettisiin käytänteisiin.

Tietosuojan näkökulmasta on tärkeä varmistaa, että kaikki tutkimukseen käytetyt tiedot anonymisoitua ja että nuorten yksityisyys säilyy suojattuna. Kun tietoja ja kokemuksia kerätään nuorilta, on varmistettava, että he antavat suostumuksensa opinnäytetyöhön vapaaehtoisesti. Kaikilla tieteenaloilla tutkijan tulee kunnioittaa tutkimukseen osallistuvien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. (Aro & Koivisto, 2019.) Itsemääräämisoikeus korostuu kehittäjäryhmässä ja kokemusnuorten kanssa toimiessa. Osallisuuden aika painottaa toiminnassaan jokaisella nuorella olevan oikeus päättää, minkälaista tietoa tämä haluaa oman kokemuksensa pohjalta jakaa. Ohjaajana kehittäjäryhmän parissa minun tuli tiedostaa, että osa aiheista voi olla nuorille vaikeita, sekä muistuttaa heitä jakamaan sen verran, mikä itsestä tuntuu oikealta. Eettisyyden näkökulmasta ketään ei pidä painostaa kertomaan tai jakamaan asioita, vaan kunnioittaa kunkin toiveita asian yhteydessä.

Osallisuuden ajan nuoret toimivat kehittäjäryhmässä vapaaehtoisesti kehittämisen ja vaikuttamisen heille tärkeisiin asioihin. Järjestön toiminta sekä kehittäjäryhmä tarjoavat nuorille kaistan tulla kuulluksi sekä mahdollisuuden osallisuuden vahvistumiseen. Eettisestä näkökulmasta oli tärkeä informoida nuoria 6.2.2024 kehittäjäryhmän aiheesta, sekä siihen liittyvästä kehittämismuotoisesta opinnäytetyöstä. Osallisuuden ajan nuoret saivat WhatsApp - viestin ennen tapahtumaa, mikä piti sisällään edellä mainitun informaation. Nuoret antoivat suostumuksensa opinnäytetyöprosessiin osallistumalla ryhmäkerralle. Osallisuuden aika ei edellytä tutkimusluvan hakemista tai kirjallista suostumusta nuorilta opinnäytetyöprosessissa.

Eettisyyden näkökulmasta on tärkeä huomioida yhteistyökumppanin, Osallisuuden ajan, toimintaperiaatteet sekä tausta-ajatus. Järjestön toiminta-ajatuksena on, että jokainen toimintaa osallistuva nuori on mukana omilla ehdoillaan sekä päättää itse, mitä kokemustietoa jakaa. Osallisuuden ajalla korostetaan kokemuksen asiantuntijuutta lastensuojelun aiheesta sekä pidetään kokemustietoa arvokkaassa roolissa toiminnan kehittämisessä. Ammatillaisen on tärkeä huomioida oma toimintansa nuorten kanssa työskennellessä, jotta työskentely on eettistä ja nuoria kunnioittavaa. Opinnäytetyön prosessissa on eettisestä näkökulmasta tärkeä

korostaa, miksi tehdään ja mitä sillä halutaan saavuttaa. Sanottamalla ääneen tarpeita ja toiveita luodaan eettisyyttä sekä turvallinen tila olla osana opinnäytetyöprosessia.

Tämän opinnäytetyön luomisprosessissa oli tärkeää huomioida nuorten näkemykset ja tuoda ne lopputyössä esiin sellaisinaan, vääristelemättä. Kehittäjäryhmässä ei noussut esiin yksittäisiä, eriäviäkin mielipiteitä lastensuojelun aiheeseen liittyen, mutta eettisestä osallisuuden näkökulmasta jokaisella nuorella on oikeus omaan mielipiteeseen sellaisenaan. Kehittäjäryhmän vahvuus on, että nuori saa osallistua keskusteluun omalla äänellään, mutta lopputulemana koko kehittäjäryhmän ääni on kuin yksi vahva kokonaisuus. Nuoret saavat esiintyä ryhmässä ja luomisprosessissa omalla nimellään, mutta tätä ei Osallisuuden ajan toiminnassa edellytetä. Jokaisella nuorella on oikeus yksityisyyteen ja salassapitoon sekä toimintaan osallistumiseen omilla ehdoillaan.

Opinnäytetyön eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyy vahvasti myös ammattietiikka. Ammattietiikka on käsite, joka ohjaa ammatillista toimintaa ja siihen liittyviä ratkaisuja valintoineen (Talentia 2022, 7). Tässä opinnäytetyöprosessissa noudatin sosiaalialan ammattieettisiä säädöksiä, jotka liittyvät ihmisoikeuksiin, ihmisarvoon, sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja ammattietiikan lähtökohtiin, johon koko sosiaalialan ammatillinen työ nojautuu. (Talentia 2022, 7.) Nämä säädökset ohjaavat myös toimintaa Osallisuuden ajan järjestössä ja ne ovat liitoksissa järjestettävään kehittäjäryhmän kokoontumiskertaan.

Kaikessa tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä ja yksittäisessä tutkimuksessa onkin arvioitava tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Tämän kehittämismuotoisen opinnäytetyön keskiössä on lastensuojelun kokemusnuorten näkemykset mediaan julkaistusta materiaalista sekä lastensuojelusta käytävästä keskustelusta. Nuorten omakohtainen kokemus antaa pohjan Osallisuuden ajan toiminnalle, kuin myös tämän opinnäytetyön toteutukselle.

Opinnäytetyön luotettavuutta tukevat esimerkiksi valitut tutkimusmenetelmät kuten kyselyt, haastattelut ja aineiston tarkastelut, mitkä ovat tieteellisesti päteviä (Aro & Koivisto 2019). Koska kyseessä on kehittämismuotoinen, kokemustietoon perustuva opinnäytetyö, pohjautuu sen luotettavuus valittuihin kehittämistyön menetelmiin sekä nuorilta saatuun tietoon. Kokemustieto tarjoaa tuoreen ja ajankohtaisen aineiston opinnäytetyön toteuttamiselle. Kokemustietoa voidaan pitää luotettavana tiedon lähteenä, sillä se perustuu yksilön kokemuksiin. Käytetyt kehittämistyön menetelmät mahdollistavat tiedonhankinnan suuntaamisen kokemusten välillä sekä sen taustamotiivien ymmärtämisen ja selvittämisen. Ei-kielelliset vihjeet auttavat ammattilaista ymmärtämään merkityksiä toisiinsa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34.)

Luotettavuuden kannalta ei ole väliä, kuka innovaatioprosessia on luomassa. Innovaatioprosessissa tärkeintä on erilaisten ajatusten ja äänten törmäyttäminen sekä kuuleminen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 82.) Voidaan siis ajatella, että innovaatioprosessissa pienistä

puroista syntyy jotain suurta. Jokaisella pienellä tai suuremmalla osalla on prosessin kannalta merkitystä.

Kokemustietoa voidaan tarkastella luotettavuuden aspektista. Koska kokemustieto pohjautuu yksilön kokemuksiin, vaikuttaa siihen elämän aikana eletyt hetket. Se, miten nuori sanoittaa tietoansa ja kokemuksiansa voi vaihdella päivästä ja tunnetilasta riippuen. Vaikka kokemustietoa voidaan sanoittaa usealla eri tavalla, on kokemustieto yhtä luotettavaa tänään, kuin huomenna. Tiedon luotettavuutta tukee menetelmälliset valinnat, missä esimerkiksi hyödynnetään havainnointia yhtenä menetelmänä. Kuten mainittua, kaikki tieteellinen tieto perustuu todellisuudessa tehtyihin havaintoihin. Observointia, kuten muitakin tiedonkeruutapoja voidaan käyttää rinnan muiden menetelmien kanssa (Hirsjärvi & Hurme 2000, 37.), mikä tukee mielestäni aineiston luotettavuutta.

Kokemustietoon voi kuitenkin liittyä myös haasteita. Koska tieto kerätään ryhmässä, ryhmän dynamiikka, henkilöt sekä yksilön kokemukset ryhmästä voivat vaikuttaa kokemustiedon jakamiseen. Ryhmän ohjaaja kuitenkin olla vaikuttamassa kokemustiedon jakamiseen liittyviin haasteisiin esimerkiksi valitsemalla sopivat menetelmät ja luomalla mahdollisimman turvallisen ilmapiirin, jossa jokainen voi ilmaista itseään ja näkökulmiaan niin, että ne koetaan arvokkaiksi ja tasavertaisiksi muiden kanssa. Kokemusasiantuntijat voivat jakaa kokemustietoaan niin yksilö-, ryhmä-, yhteisö- kuin yhteiskunnallisella tasolla. Kokemustietoa jaettaessa yhteiskunnallisella tasolla tulee yksityisestä kokemuksesta julkista ja näkymättömistä asioista näkyvää. Koska yksilön kokemukset voivat olla raskaita ja haastavia, vaatii yhteiskunnallisen tason kokemusasiantuntijuus niin kokemusasiantuntijalta, kuin mahdollisesti osallistavalta työntekijältä eettistä harkintaa, luottamusta sekä vallan jakamista. (Laitinen & Nikupetteri 2013, 447.) Osallisuuden ajan kokemusasiantuntijanuoret toimivat pääosin kehittäjäryhmästä käsin, jonka parissa työskentelee myös ohjaaja. Ohjaajan ollessa läsnä nuorten kokemusasiantuntijoiden työskentelyssä, voi tämä tukea suullisesti heidän päätöksentekoaan sekä valintoja oman kokemustiedon jakamisesta tai jakamattomuudesta.

Opinnäytetyön luotettavuutta tukee aiheesta aiemmin tehdyt tutkimukset, joista tietoa voidaan soveltaa tässä opinnäytetyössä. Myös luotettavat lähteet tukevat työn luotettavuutta. (Aro & Koivisto 2019.) Opinnäytetyön pohjautuessa yhteistyökumppanin toimintaan, on tärkeää huomioida myös tämän toimintamallit sekä periaatteet luotettavuutta tarkastellessa. Osallisuuden aika ei tee lähtökohtaisesti yksilötyötä, vaan toiminta kohdistuu laajempaan joukkoon. Laajemman joukon tarkastelu mahdollistaa kokemusten sekä tiedon saamisen ja esiin saattamisen ryhmän äänenä.

10 Pohdinta ja jatkotoimenpide-ehdotukset

Opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä ja kivinen, mutta myös ajoittain ruusuinen tie. Prosessi alkoi syksyllä 2023, kun asetin itselleni valmistumistavoiteajan keväälle 2024. Olin jo pitkään pohtinut sosiaaliseen mediaan jaetun sisällön merkitystä esimerkiksi lastensuojelun asiakkaille. Edellä mainitun ollessa yhteiskunnallisesti pinnalla, olin prosessia käynnistäessä täynnä tunnetta jaetun sisällön vääristävästä puhetavasta sekä epäreiludesta. Tästä syystä halusin lähteä tutkimaan jaetun sisällön merkitystä kohderyhmille.

Opinnäytetyöni oli tarkoitus olla alun perin tutkimus, jolla kartoittaisin nuorten kokemuksia mediaan jaetun sisällön herättämisestä ajatuksista nuorille, jotka eivät ole lastensuojelun asiakkaita. Jo jonkin verran opinnäytetyön suunnitelmaa edistettyäni opinnäytetyöni vaihtui kehittämismuotoiseen työhön, joka aluksi aiheutti turhautumisen paljon turhautumisen tunteita, mutta loppu viimein osoittautui parhaaksi mahdolliseksi muutokseksi tässä prosessissa. Suunnitelman muutos tiivistä aikatauluani ja suunnitelman yhteen parsimista, joka vei odotettua kauemmin hermoja sekä aikaa. Mikäli muutos olisi tullut hieman aiemmin, olisi ryhmänohjaukselle, menetelmällisille valinnoille sekä tutkimusotteelle jäänyt enemmän aikaa. Edellä mainitut kehittämistyön osat vaativat paljon selvittämistyötä ja minun olisi pitänyt paneutua prosessin kannalta niihin syvemmin suunnitteluvaiheessa.

Ammatillisena haasteena tässä kehittämissuunnitelmassa nousi esiin tietämättömyys kehittäjäryhmän osallistujista. Ohjaajana minun tuli suunnitella tapahtuman kulku ja valita käytettävät menetelmät sekä askelmerkit, mutta tarpeen vaatiessa osata soveltaa sekä astua sivuun suunnitelmasta. Suunnitteluvaiheessa en ollut tietoinen, montako nuorta kehittäjäryhmään olisi osallistumassa, mikä haastoi ohjaussuunnitelman tekemistä. Päivä ennen kehittäjäryhmän tapaamista kolme nuorta ilmoitti tulostaan WhatsApp - ryhmässä. Yksi nuorista tuli ilmoittamatta paikalle.

Aloittaessa kehittäjäryhmän tapaamisen ruokaillessa, havainnoin ryhmän jäseniä ja dynamiikkaa. Ryhmäkerran jäsenet olivat toisilleen tuttuja, ja kuulumisia vaihdettiin hyvin avoimesti. Nuoret toivat esiin jo ensimmäisissä keskusteluissa, että keskittyminen oli tuona iltana haastavaa ja olo levoton. Ohjaajana minua helpotti näiden olotilojen esiin tuominen, sillä se mahdollisti minulle ymmärtää, kannustaa ja auttaa nuoria aiheen parissa. Nuorten keskittymisen harhaillessa palautin heille mieleen työstettävän aiheen sekä tavoitteet. Aiheet harhailivat muutamaan otteeseen, mutta se mielestäni piti tilaisuuden rentoja ja nuorten näköisenä saavuttaen kuitenkin päämäärän julkaisujen luomisen parissa.

Koska en tiennyt ryhmän osallistujista paljoa, tuli minun ohjaajana ottaa ennalta huomioon, kuinka kannustaa, osallistaa ja mahdollisesti rajata nuoria. Halusin ohjaajana luoda jokaiselle nuorelle erityisesti turvallisen tilan, jossa kaikkien ääni ja mielipiteet pääsisivät kuuluviin. Ammatillisesti toteutunut ohjaustilanne ei ollut minulle uusi, mutta opinnäytetyöprosessin

yhteydessä se kuitenkin nosti esiin jännityksen tunteita. Lähdin ryhmänohjaukseen täynnä voimakkaita tunteita ja ajatuksia lastensuojelusta käytäviä keskusteluja kohtaan, minkä pohjalta opinnäytetyöni alun perin lähti muodostumaan. Huomasin kuitenkin nopeasti nuorten kanssa keskustellessa, että tunteiden sijaan he keskustelivat hyvin järkipohjaisesti aiheesta, mikä muutti hieman aiheen, ja koko opinnäytetyön suuntaa. En voinut sivuuttaa kuulemaani ja näkemääni nuorten suhtautumisesta aiheeseen, minkä vuoksi annoin opinnäytetyöni julkaisusarjan muovautua nuorten käymän keskustelun ja näkemysten myötä - ovathan nuoret ja osallisuus sen keskiössä.

Opinnäytetyöni tarkastelukulma muuttui alkuperäisestä mediassa käytävien keskustelujen tarkastelusta ”mitä haluaisit sanoa” - näkökulmaan. Nuoret kokosivat puheenvuorojaan ja mietteitään post-it lapuille, jotka he asettivat kunkin kohderyhmän ympärille lehtiötauluun, johon olin piirtänyt yhdessä valitut neljä erilaista kohderyhmää: niin sanotut ei-lastensuojelutautaiset ydinperheet, sosiaalialan ammattilaiset, media sekä lastensuojelun kokemusvanhemmat. Jokaista kohderyhmää käytäessä yksitellen läpi nuoret selvästi innostuivat sanottamaan kokemuksiaan ja post-it lappuja kirjoitettiin ahkerasti. Keskustelu innoitti myös innovoimaan julkaisujen sisältöä esimerkiksi minkälaisia kuvia niiden olisi syytä pitää sisällään olla sekä ammattilaisten käyttämisestä vaatetuksesta. Nuoret antoivat myös idean käyttää ammattilaisten käyttämään vaatetukseen sopivaa musiikkia ja toisen julkaisun yhteydessä nuorten pyynnöstä käytinkin Melo - nimisen aristin Marimekko - kappaletta.

Keskustelun soljuminen ja aiheen muuttaminen loi mielestäni onnistuneen opinnäytetyöprosessin kokemuksen kokonaisvaltaisesti. Ammatillista osaamistani haastettiin muutoksien tekemisellä sekä joustavuuteni mittaamisella. Nuorten kanssa käydyt keskustelut saivat minut ymmärtämään, että lastensuojelusta käytävään keskusteluun ja stigmaan liittyy paljon muutaakin, kuin mediassa jaettu sisältö: se on ihmisten välisiä keskustelua, kohtaamisia ammattilaisten ja asiakkaan kesken, median uutisotsikoita, mutta ennen kaikkea yhteiskunnan suhtautumista aiheeseen.

Yhteiskunnallisesti aihe on mielestäni tärkeä ja kaipaa lisää julkista puhetta. Sosiaalinen media tunnetaan tunteiden jakamisen paikkana, mikä lisää ääripään ilmiöiden korostumista ja näkyvyyttä mediassa. Dizikesin (2018) tekemän tutkimuksen mukaan valheellinen tieto liikkuu Twitterissä totuutta nopeampaa ja leviää laajemmin. Uskon tutkimuksen osoittavan tiedon leviämistä myös muissa medioissa samalla kaavalla. Koska valheellinen tieto liikkuu totuutta nopeampaa, haastaa se ammattilaisia sekä asiantuntijoita jälkien korjaamisessa. Valheellisen tiedon, ääripään ilmiöiden sekä ikävien kokemusten myötä lastensuojelun stigma näyttää vahvistuvan, mikä voi johtaa esimerkiksi avun hakemattomuuteen. Yhteiskunnallisesti on syytä pohtia, kuinka keskustelemme, kohtaamme ja minkälaista ilmapiiriä pidämme yllä, mediassa ja sen ulkopuolisessa maailmassa. Julkaisusarja on suunniteltu jaettavaksi ja sisällöllisesti

toimivaksi sosiaaliseen mediaan, mutta sen sisältöä voi hyödyntää muun muassa arkipäiväisissä kohtaamisissa, kuin sosiaalialalla, lastensuojelun ammattilaisten työssä.

Niin sosiaalialalla sosionomin työssä, kuin muissakin julkisissa ammateissa voidaan törmätä negatiiviseen, maalittamisen ilmiöön. Maalittaminen näyttäytyy sisäministeriön (2024) mukaan ilmiönä, jossa yksi tai useampi toimija kehottaa tai yllyttää suurta joukkoa hyökkäämään yhden ihmisen kimppuun eri tavoin, kuten lähettämällä vihaviestejä sähköpostilla tai sosiaalisessa mediassa. Maalittaminen voi näyttäytyä suorana tai epäsuorana uhkailuna, yksityiselämän esiin kaivamisena ja sen vääristelemisenä. Maalittamista voi nähdä tapahtuvan esimerkiksi julkisissa lastensuojeluaiheisissa Facebook - ryhmissä, jossa vihan ja maalittamisen kohteena ovat alalla toimivat ammattilaiset. Maalittamista voi tapahtua myös salassa, tietyn ryhmän keskuudessa. Sosiaalialalla toimivan henkilön työskennellessä haastavienkin aiheiden äärellä esimerkiksi perheiden keskuudessa, voi tehdystä päätöksistä syntyä asiakkuuksissa negatiivisia tunteita ja kokemuksia. Tällaiset tilanteet saattavat luoda jännitteitä, jotka johtavat eskaloituessaan ammattilaisen maalittamiseen. Sisäministeriön mukaan maalittaminen rapauttaa yhteiskunnan luottamusta (2024), joka voidaan mielestäni ajatella korreloivan myös sosiaalialan ammattilaisten työhön. Julkaisusarjan neljäs julkaisu on kohdennettu kokemustaustaisille vanhemmille pitäen silmällä julkista keskustelua ja niin sanottua maalittamista lastensuojelun ammattilaisia kohtaan.

Lastensuojelun asiakkaiden kohtaama syrjintä sekä heihin kohdistetut ennakkoluulot ovat universaali kokemus. Kuten mainittua, pelko syrjityksi tulemisesta ja ennakkoluuloista rajoittaa sekä vaikuttaa suuresti esimerkiksi lasten ja nuorten verkostojen luomiseen, itsetuntoon, kaverisuhteisiin ja kokemukseen itsestä. Näitä teemoja on tärkeä korostaa, jotta tulemme yhteiskunnallisesti tietoisiksi ylläpitämistämme ennakkoluuloista sekä stigmoista. Tietoisuuden kautta pystymme rikkomaan luomiamme ennakkoluuloja - ja käsityksiä.

Koska kehittäjäryhmän äänen pohjalta luotu julkaisusarja on sisällöllisesti arvokas ja kuvaa hyvin omakohtaisia kokemuksia sanojen ja kohtaamisten merkityksestä, tarjoaa se Osallisuuden ajalle mahdollisuuden jatkotoimenpiteisiin. Lastensuojelun keskusliiton vuonna 2016 luoman ”Miten viestin ja viestin lastensuojelusta” - oppaan perusteella voi huomata aiheen olevan tärkeä ja läsnä jokaisen mediaa seuraavan ja sinne viestivän henkilön arjessa. Aiheen ollessa tärkeä, erityisesti kokemustaustaisille henkilöille ajattelen, että siitä on tärkeä puhua eri tavoin, eri kohderyhmistä käsin ja eri kanavissa suuremman yleisön tavoittamiseksi. Julkaisusarja antaa mahdollisuuden lastensuojelun kokemusnuorille tuoda esiin omia näkökulmia ja kokemuksia, jotka saattavat jäädä vähälle huomiolle perinteisemmissä tiedotusvälineissä sekä päätöksenteossa. Julkaisusarja nostaa sisällöllään esiin tietoisuutta omakohtaisista kokemuksista sekä lisää ymmärrystä siitä, millaisia vaikeuksia lastensuojelun piirissä olevat nuoret kohtaavat. Kokemusnuorten ääntä korostaessa muun muassa sosiaalisessa mediassa, voidaan

sillä vaikuttaa päätöksentekoon sekä poliittisiin toimiin, jotka liittyvät lastensuojeluun ja nuorten hyvinvointiin.

Julkaisusarja jo itsessään tukee Osallisuuden ajan toimintatarkoitusta ja sen pohjalta on muun muassa tarkoitus hakea paikkaa Yle:n Hyvin sanottu - keskustelufestivaaleilla. Kehittämäni julkaisusarjan sanomaa voisi tulevaisuudessa levittää myös esimerkiksi maksetun markkinoinnin avulla, jotta se tavoittaisi laajemman joukon Osallisuuden ajan sosiaalista mediaan seuraajien lisäksi. Sen pohjalta Osallisuuden aika voi esimerkiksi järjestää koulutusta median eri edustajille, kuinka viestiä lastensuojelusta osapuolia kunnioittavasti. Osallisuuden ajan ollessa yhteiskunnallinen toimija, mahdollistaa julkaisusarja myös muita väyliä kehittää, ideoida ja luoda uusia kokonaisuuksia järjestön toimintaan.

Lähteet

Artistashmita 2024. Urgent. Kuvituskuva. Artistashmita. Lainattu 16.2.2024

<https://cn.dreamstime.com/%E5%85%8D%E7%89%88%E7%A8%8E%E5%BA%93%E5%AD%98%E7%85%A7%E7%89%87-%E8%BF%AB%E5%88%87-image30479078>

Bardy M. 2009. Lastensuojelun ytimissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Yliopistopaino.

Dizikes P. 2018. MIT News Office. Study: On Twitter, false news travels faster than true stories. Viitattu 26.3.2024

<https://news.mit.edu/2018/study-twitter-false-news-travels-faster-true-stories-0308>

Forsberg H. & Kröger T. 2010. Social work and childcare politics through the Nordic lens. Bristol: The policy press.

Forsström M. 2021. Fasilitointi luo struktuuria ja tukee tavoitteellisuutta työpajassa. Innokylä.

<https://innokyla.fi/fi/ajankohtaista/fasilitointi-luo-struktuuria-ja-tukee-tavoitteellisuutta-tyopajassa>

Guzowski T. 2024. News Flash - Kuvituskuva. Dreamstime.com. Lisenssi: Guwoski T. Lainattu 16.2.2024.

<https://www.dreamstime.com/illustration/exclusive-interview.html>

Haltia-Nurmi M, Vainio M & Keränen K. 2020. Yhteiskehittämisen ABC - Askeleet yhteiskehittämiseen Espoon oppimisympäristöissä. Espoon kaupunki. 6Aika: Tulevaisuuden älykkäät oppimisympäristöt -hanke & kehittyvä KYKY-hanke.

https://static.espoo.fi/cdn/ff/1Kc-yLD1ngTsd0WzBR_Y2LLjVuTACP3_tRAs-vPaA8/1629461641/public/2021-08/Yhteiskehittamisen%20_tyokirja_saavutettava.pdf

Helnan Helmi 2024. Avainnauha. Tuotokuva. Lainattu 16.2.2024.

<https://www.helenahelmi.fi/shop/product/avainnauha---pearlescentrose-turvalukolla>

Hirsjärvi S. & Hurme H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsingin yliopistopaino.

Holmberg-Soto H. & Kotisaari T. 2021. SOScast. Mitä lastensuojelun julkisuuskuvan takana piilee? Tinkimätöntä työtä lastensuojelun maineen eteen. Podcast. SOS Lapsikylä. Viitattu

23.3.2024. <https://www.sos-lapsikyla.fi/blog/2021/06/09/mita-lastensuojelun-julkisuuskuvan-takana-piilee-hanna-holmberg-soto-tuuli-kotisaari-tinkimatonta-tyota-lastensuojelun-maineen-eteen/>

Hurskainen J. & Paasivirta A., Yliruokanen K. 2023. Miten vaikutan ja viestin lastensuojelusta. Lastensuojelun Keskusliitto.

https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/2023/09/2023MitenVaikutanJaViestinLastensuojelusta_final.pdf

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Hyvin sanottu. Kaikkien aikojen ensimmäinen Hyvin sanottu - keskustelufestivaali järjestetään Hämeenlinnassa 20.9.-1.10.22. 2022. Yle. Viitattu 18.4.2022.

<https://yle.fi/aihe/s/10002454>

Hyvärinen S., & Pösö T. 2018. Lasten haastattelu lastensuojelussa. Jyväskylä: PS Kustannus.

Isola A-M, Kaartinen H, Leemann L, Lääperi R, Schneider T, Valtari S & Keto-Tokoi A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jalonen H. 2014. Sosiaalisessa mediassa ei ole portinvartioita. Viitattu 15.1.2024.

https://www.harrijalonen.fi/fi/blogi/sosiaalisessa_mediassa_ei_ole_portinvartioita

Kallio K. 2020. Lastensuojelun stigma: Lastensuojelun kokemusasiantuntijoiden kokemuksia stigmasta. Maisteritutkielma. Helsingin yliopisto.

<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/5ebeed07-c16f-49f3-9aea-b46b78479680/content>

Kananoja A., Lähteinen M. & Marjamäki P. (toim.) 2016. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma.

Karreinen L. 2022. Me-we-us menetelmä hiljaisten ja äänekkäiden tasaamiseen. Osana.

<https://osana.fi/me-we-us-menetelma-hiljaisten-ja-aanekkaiden-tasaamiseen/>

Kiilakoski T. & Gretschel A. 2012. Muistiinpanoja demokratiaoppitunnista: millainen on lasten ja nuorten kunta 2010-luvulla. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Aro P. & Koivisto K. 2019. Ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden eettiset kysymykset.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/262081/ePooki%2072_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kokemustoimintaverkosto KOTO. 2024. Käsitteet.

https://kokemustoimintaverkosto.fi/kokemustieto_kayttoon/kasitteet/

Korttialo 2024. Urho Kaleva Kekkonen. Tuotokuva. Sotamuseo/Puolustusvoimat. Lainattu 16.2.2024.

<https://www.korttialo.fi/suomen-presidentit/2023-presidentti-urho-kaleva-kekkonen.html>

Kuparinen M. 2020. Kohtaamisia ja kohtaamatta jäämisiä lastensuojelun asiakkaana. Opinnäytetyö YAMK. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/300547/Kuparinen_Marja.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Laine O. & Polvi L. 2022. Sosiaalinen media lastensuojelussa. Hämeen Ammattikorkeakoulu, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/781676/Laine_Polvi.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Lastensuojelun Keskusliitto 2024. Avohuolto on ensisijaista. Viitattu 23.3.2024. <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/avohuolto-on-ensisijaista/>

Meemi.info 2011. Tonnin seteli. Kuva. Lisenssi: Meemi.info. Lainattu 16.2.2024. <https://meemi.info/w/Tiedosto:Tonninseteli.jpg>

Niskala A. (toim.) & Laitinen M. 2013. Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Nuoret ja osallisuus 2024a. Mitä osallisuus on? Viitattu 15.3.2024. <https://nuoretjaosallisuus.fi/tietoa-osallisuudesta/>

Nuoret ja osallisuus 2024b. Nuorten osallisuuden laatuksiteerit. Viitattu 15.3.2024. <https://nuoretjaosallisuus.fi/laatuksiteerit-2/>

Nuorisokeskus Marttinen 2018. Ennakkoluuloista vapaa-alue. Kuva. Viitattu 16.2.2024. <https://www.marttinen.fi/ajankohtaista/?newsid=4&newstitle=Syrjinn%C3%A4st%C3%A4+vapaa+alue>

Ojasalo K., Moilanen T. & Ritalahti J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: SanomaPro Oy.

Osallisuuden aika ry 2023a. Viitattu 13.12.2023. <https://www.osallisuudenaika.fi/>

Palsanen K. 2013. Yhteistutkiminen. Opas sosiaalityöhön. Soccan työpapereita. https://static1.squarespace.com/static/58fddb881b10e3ec05946525/t/61ea8c27338cc4310f318655/1642761256647/Yhteistutkiminen-opas_sosiaalityohon_2.0_Kati_Palsanen.pdf

Participatory Methods 2024. Institute of Development Studies. Viitattu 25.3.2024. <https://www.participatorymethods.org/page/about-participatory-methods>

Raj A. 2023. Are emojis changing communication methods? Techwire Asia. Viitattu 16.4.2024. <https://techwireasia.com/08/2023/are-emojis-changing-communication-methods/>

Salonen K., Eloranta S., Hautala T. & Kinos S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>

Sisäministeriö 2024. Maalittaminen rapauttaa yhteiskunnan luottamusta. Viitattu 26.4.2024. <https://intermin.fi/poliisiasiat/viharikollisuus/maalittaminen>

Smith R. 2008. Social work with young people. Polity press.

Sofia TM asiakastietojärjestelmä 2024. Sofia - käyttöjärjestelmä. Logo. Lisenssi: Sofia TM. Lainattu 16.2.2024. <https://sofiacrm.fi/>

Some ja nuoret - katsaus 2022. Viitattu 14.12.2023 <https://www.ebrand.fi/some-ja-nuoret/>

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2024. Lastensuojelu. Viitattu 25.3.2024.
<https://stm.fi/lastensuojelu>

SOS Lapsikylä 2024. Stigmaton - projekti. Opi näkemään ennakkoluulojen läpi. Viitattu 25.3.2024.
<https://www.sos-lapsikyla.fi/stigmaton/>

Spreadshirt. 2024 Best Mon Ever- muki. Tuotokuva. Lainattu 16.2.2024.
<https://www.spreadshirt.fi/shop/design/best+mom+ever+muki-D5d82be8d2225095f54ecb833?sella-ble=4w8wVj7z2QT0lZNaX1Y7-31-32>

Spicker P. 1984 Stigma and Social Welfare. St. Martin's Press.

Stockman.com 2024. Marimekko - mekko. Tuotokuva. Lainattu 16.2.2024.
<https://www.stockmann.com/marimekko-tienoo-unikko--trikoomekko/15748258257-1.html>

Suomen YK-liitto 2024. Lasten oikeudet. Viitattu 30.3.2024.
<https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/ihmisoikeudet/lasten-oikeudet>

Talentia. Arki, arvot ja etiikka 2022. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Vantaa: Punamusta.
<https://talentia.lukusali.fi/#/reader/4fb08bf6-d9e1-11ed-bdad-00155d64030a>

Toikko T. & Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämiss-prosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf?sequence=1&isAllowed=y

The Alternative Board Blog 2024. Urgent - Importance. Kuvituskuva. The Alternative Board. Lainattu 16.2.2024.
<https://www.thealternativeboard.com/blog/differentiating-urgent-important>

THL Lastensuojelun kokemusasiantuntijuus. 2023. Viitattu 12.12.2023.
<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/toimijat-tyon-tuki-hallinto/toimijat/kokemusasiantuntijat-lastensuojelussa>

Unelmien some: mitä nuoret toivovat tulevaisuuden sosiaaliselta medialta. Lasten ja nuorten säätio. 2021. Viitattu 5.11.2023. <https://www.nuori.fi/unelmien-some-2021/>

Vaughn L. & Jacquez F. 2020. Participatory Research Methods - Choice Points in the Research Process. Journal of Participatory Research Methods.
<file:///C:/Users/oakeh/Downloads/13244-participatory-research-methods-choice-points-in-the-research-process.pdf>

Verkossa - lastensuojelun kuva sosiaalisessa mediassa. 2016. Lastensuojelun keskusliitto.
<https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Verkossa.pdf>

Vilkka H., Kostamo P. & Airaksinen T. 2022. E-kirja. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art House.

Julkaisemattomat lähteet

Osallisuuden aika 2023b. Toimintasuunnitelma. Viitattu 15.1.2024.

Osallisuuden aika 2023c. Osallisuuden ajan selvitys sosiaalisen median kanavista. Työntekijän haastattelu. 13.1.2024. Espoo. Viitattu 15.1.2024.

Osallisuuden ajan kehittäjäryhmän tapaaminen 6.2.2024. Helsinki. Viitattu 7.2.2024, 16.2.2024 & 22.3.2024.

Kuviot

Kuvio 1: Lastensuojelun prosessikaavio.....	13
Kuvio 2: Kehittämistoiminta. Mukailen Salonen ym. 2017	19
Kuvio 3: Julkaisusarjan teemat julkaisujärjestyksessä.....	27

Kuvat

Kuva 1: Kehittäjäryhmän WhatsApp - ryhmään lähetetty viesti 2.2.2024.....	24
Kuva 3: Sarjan ensimmäinen julkaisu ja kuvateksti.	29
Kuva 4: Sarjan toinen julkaisu ja kuvateksti.....	30
Kuva 5: Sarjan kolmas julkaisu ja kuvateksti.	31
Kuva 6: Sarjan neljäs julkaisu ja kuvateksti.	32

Liitteet

Liite 1: ME-WE-US - menetelmän suunnitelma	50
Liite 2: Kehittäjäryhmän nuorille lähetetty Forms - palautelomake.....	51
Liite 3: 6.2.2024 kehittäjäryhmän osallistuneille lähetetty viesti	55
Liite 4: Sanoilla on väliä - julkaisusarjan palautekysely	56

Liite 1: ME-WE-US - menetelmän suunnitelma

ME-WE-US

Pohdinta (5min)

- Oletko huomannut lastensuojeluaiheista keskustelua esimerkiksi sosiaalisessa mediassa?
- Mitä ajatuksia keskustelu ja sisältö on sinussa herättänyt?
- Onko jaettu sisältö/keskustelut linjassa omien kokemustesi kanssa? Eroavatko kokemukset?
- Kaipaako muutosta keskustelun laatuun / miten toivoisit aiheesta keskusteltavan
- Kenelle / keille (viestijät) haluaisit kohdistaa ajatuksesi jaetusta sisällöstä?

Parikeskustelu (n. 10min)

- Näkemysten jakaminen parin kanssa
- Löydätekö yhteneväisyyksiä ajatuksistanne?
- Löydätekö eroavaisuuksia ajatuksistanne?

Yhteiskeskustelu (20min)

- Ajatusten jakaminen ryhmässä
  - Avointa keskustelua
  - Minkälaisen viestin/näkökulman/kannanoton ryhmä haluaa välittää viestijöille
-
- Julkaisusarjan kohderyhmän valinta

Liite 2: Kehittäjäryhmän nuorille lähetetty Forms - palautelomake

Sanoilla on väliä - opinnäytetyön julkaisusarjan palautekysely

Sanoilla on väliä - opinnäytetyön julkaisusarjan palautekysely

Hei kehittäjäryhmäläinen! Kiitos osallistumisestasi kehittäjäryhmään 6.2.2024. Kokemuksesi ja näkemyksesi aiheeseen on arvokas ja sen pohjalta olenkin koonnut neljä erilaista sosiaalisen median julkaisua aiheeseen liittyen. Tällä lomakkeella kerään palautetta julkaisusarjasta, joka tullaan julkaisemaan osana tätä opinnäytetyötä Osallisuuden ajan sosiaalisen median kanavissa (Instagram, Facebook, LinkedIn) noin viikon välein 1.3.24 alkaen.

Vastauksien muu-kohdassa voi kirjoittaa mahdollisen kommenttisi koskien vastausta.

Palautetta tullaan käyttämään osana opinnäytetyön prosessia sekä kirjallista materiaalia. Vastaaminen on anonymiä. Kiitos, kun annat palautetta!

1

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 1/4: Älä tuomitse

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Lastensuojelun kokemusnuoria kohtaan esiintyy paljon ennakkoluuloja ja olettamuksia. Vanhemmat saattavat kieltää lapsiaan olemasta kavereita lastensuojelutaustaisen nuoren kanssa peläten huonoa seuraa. Vanhemmat saattavat myös pelotella lastensuojeluun "joutumisella" arestin omaisesti, mikäli oma lapsi käyttäytyy huonosti.

Tällaisilla toimenpiteillä lastensuojelun negatiivinen stigma ja ennakkoluulot vahvistuvat!

Stigman vahvistamisen sijaan suhtautumiselta toivottaisiin ymmärrystä sille, että syy on usein ympäristössä, ei lapsessa. Lastensuojelu ei ole pelkkää huostaanottoa ja voit aikuisena voit olla niiden ääni, kenen oma ääni ei kuulu. Älä siis tuomitse, ennen kuin oikeasti tiedät lastensuojelun asiakkuuden syyn – lastensuojelun asiakasnuoret ovat myös ihan tavallisia nuoria eläen ihan tavallista nuorten elämää.

1. Julkaisu - Vastaako julkaisu mielestäsi keskustelua aiheesta?

- Kyllä
- Ei
- Muu

Sanoilla on väliä - opinnäytetyön julkaisusarjan palautekysely

2

Näkykö 1. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

- Kyllä
- Ei
- Muu

3

*Tämän julkaisuun tulee soimaan taustalle Melo - Marimekko -kappale

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 2/ 4: Kohtaa kaikki yksilöinä

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Erytisesti lastensuojelussa olisi toivottavaa, että nuori kokee työntekijän olevan tämän puolella. Valitettavasti aina niin ei ole ja nuori saattaa kokea esimerkiksi sosiaalityöntekijän välinpitämättömänä tai vastakkainasetteluna.

Toimivan yhteistyön ja onnistuneen kokemuksen vahvistamiseksi kokemusasiantuntijat toivovat ennen kaikkea nuorilähtöistä työskentelyä sekä ammattimaista ymmärrystä nuoren käytökselle. Kuuntelemalla ja henkilökohtaisella kohtaamisella pääset pitkälle yhteistyössä. Ulkonäön perusteella oletaminen on vanhanaikaista, sillä yksi nuori ei ole yhtä kuin kaikki nuoret.

Edellä mainitut ovat isoja ja tärkeitä asioita. Ammattilainen, älä kuitenkaan luovuta! Vaikka et olisi se, joka saavuttaa nuoren luottamuksen, voit olla osa ketjua, joka luottamuksen tavoittaa. Työsi on arvokasta.

2. Julkaisu - Vastaako julkaisu mielestäsi keskustelua aiheesta?

- Kyllä
- Ei
- Muu

4

Näkykö 2. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

- Kyllä
- Ei
- Muu

Sanoilla on väliä - opinnäytetyön julkaisusarjan palautekysely

5

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 3/4: Ei ole vain yhtä ainoa todellisuutta lastensuojelusta

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Mediassa korostuu vuosi toisensa jälkeen lastensuojelun negatiiviset kokemukset, epäonnistumiset ja haasteet. Entä ne kaikki onnistumiset ja ilot, kenties jopa elämän täyskäännökset?

Medialla on valtava vastuu tuotetusta yhteiskunnallisesta sisällöstä ja viestinnästä. Yhteiskunnalla on yhteinen vastuu lapsista. Hieman ristiriitaista, eikö?

Negatiiviset kokemukset korostuvat viestinnässä, mutta milloinkaan ei kerrota, kuinka asiaan tulisi suhtautua. Kokemusasiantuntijoille tämä näyttäytyy raflaavien otsikoiden ja kuvien mässäilynä lastensuojelun kustannuksella.

Kokemusasiantuntijoiden kehitysehdotuksena medialle: tuodaan julki monipuolisesti asioiden eri kulmia, tarkastellaan objektiivisesti ilman negatiivisilla aiheilla mässäilyä ja kerrotaan asioiden asioiden kulusta enemmän. Miksi, mistä syystä ja mitä tälle voidaan tehdä. Näin voitaisiin pitää media ennakkoluuloista vapaana alueena.

2. Julkaisu - Vastaako julkaisu mielestäsi keskustelua aiheesta?

- Kyllä
- Ei
- Muu

6

Näkykö 3. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

- Kyllä
- Ei
- Muu

Sanoilla on väliä - opinnäytetyön julkaisusarjan palautekysely

7

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 4/4: Sanoilla on väliä

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Sosiaalinen media on meille monelle paikka, jossa jakaa ajatuksiaan ilman filteriä. Somessa ei ole portinvartioita, mikä mahdollistaa suorankin mielipiteen jakamisen kaikkien nähtävälle ja erityisesti ikävät kokemukset saattavat päätyä yleiseen jakoon positiivisia kokemuksia useammin.

Sanoilla on väliä. Sanoilla voi olla suuri merkitys nuoren tunteisiin ja kokemuksiin, erityisesti tärkeän aiheen äärellä. Mieti kaksi kertaa, ennen kuin julkaiset.

4. Julkaisu - Vastaako kuva mielestäsi keskustelua aiheesta?

- Kyllä
- Ei
- Muu

8

Näkyykö 4. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

- Kyllä
- Ei
- Muu

9

Näkyvätkö julkaisuissa ennalta sovitut kohderyhmät (perheet, ammattilaiset, media, vanhemmat)?

- Kyllä
- Ei
- Muu

10

Jos haluat, voit antaa vapaan palautteen koskien julkaisuja tai niiden tekstiä. :-)

Liite 3: 6.2.2024 kehittäjäryhmän osallistuneille lähetetty viesti

Hei!

Kiitos vielä kun olit mukana 6.2. kehittäjäryhmässä ja mun opinnäytetyöprosessissa, sain paljon arvokasta tietoa työn kehittämiseen!

Ohessa olisi linkki julkaisujen palautekyselyyn. Se sisältää aika paljon tekstiä, mutta tärkeimpänä siellä on mielipiteesi julkaisuihin ja niiden caption - tekstiin. Tarkastelisitko sen läpi vastaten kysymyksiin. Palaute tulee täysin anonyyminä.

<https://forms.office.com/e/mvqwdSkDPD>

Kiitos <3

Liite 4: Sanoilla on väliä - julkaisusarjan palautekysely

1. Sanoilla on väliä – julkaisusarja 1/4: Älä tuomitse

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Lastensuojelun kokemusnuoria kohtaan esiintyy paljon ennakkoluuloja ja olettamuksia. Vanhemmat saattavat kieltää lapsiaan olemasta kavereita lastensuojelutaustaisen nuoren kanssa peläten huonoa seuraa. Vanhemmat saattavat myös pelotella lastensuojeluun "joutumisella" arestin omaisesti, mikäli oma lapsi käyttäytyy huonosti.

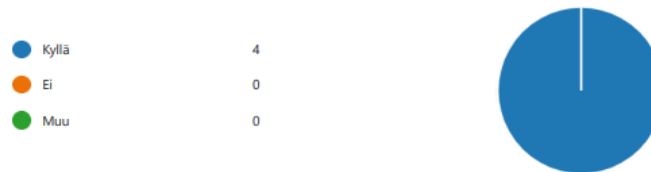
Tällaisilla toimenpiteillä lastensuojelun negatiivinen stigma ja ennakkoluulot vahvistuvat!

Stigman vahvistamisen sijaan suhtautumiselta toivottaisiin ymmärrystä sille, että syy on usein ympäristössä, ei lapsessa. Lastensuojelu ei ole pelkkää huostaanottoa ja voit aikuisena voit olla niiden ääni, kenen oma ääni ei kuulu. Älä siis tuomitse, ennen kuin oikeasti tiedät lastensuojelun asiakkuuden syyn – lastensuojelun asiakasnuoret ovat myös ihan tavallisia nuoria eläen ihan tavallista nuorten elämää.

1. Julkaisu - Vastaako julkaisu mielestäsi keskustelua aiheesta?

2. Näkyykö 1. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

Sanoilla on väliä - opinnäytetyön julkaisusarjan palautekysely

3. *Tämän julkaisuun tulee soimaan taustalle Melo - Marimekko -kappale

Sanoilla on väliä – julkaisusarja 2/ 4: Kohtaa kaikki yksilöinä

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Erityisesti lastensuojelussa olisi toivottavaa, että nuori kokee työntekijän olevan tämän puolella. Valitettavasti aina niin ei ole ja nuori saattaa kokea esimerkiksi sosiaalityöntekijän välinpitämättömänä tai vastakkainasetteluna.

Toimivan yhteistyön ja onnistuneen kokemuksen vahvistamiseksi kokemusasiantuntijat toivovat ennen kaikkea nuorilähtöistä työskentelyä sekä ammattimaista ymmärrystä nuoren käytökselle. Kuuntelemalla ja henkilökohtaisella kohtaamisella pääset pitkälle yhteistyössä. Ulkonäön perusteella oletaminen on vanhanaikaista, sillä yksi nuori ei ole yhtä kuin kaikki nuoret.

Edellä mainitut ovat isoja ja tärkeitä asioita. Ammattilainen, älä kuitenkaan luovuta! Vaikka et olisi se, joka saavuttaa nuoren luottamuksen, voit olla osa ketjua, joka luottamuksen tavoittaa. Työsi on arvokasta.

2. Julkaisu - Vastaako julkaisu mielestäsi keskustelua aiheesta?

● Kyllä	4
● Ei	0
● Muu	0

4. Näkyykö 2. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

● Kyllä	4
● Ei	0
● Muu	0

5. Sanoilla on väliä – julkaisusarja 3/4: Ei ole vain yhtä ainoaa todellisuutta lastensuojelusta

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Mediassa korostuu vuosi toisensa jälkeen lastensuojelun negatiiviset kokemukset, epäonnistumiset ja haasteet. Entä ne kaikki onnistumiset ja ilot, kenties jopa elämän täyskäännökset?

Medialla on valtava vastuu tuotetusta yhteiskunnallisesta sisällöstä ja viestinnästä. Yhteiskunnalla on yhteinen vastuu lapsista. Hieman ristiriitaista, eikö?

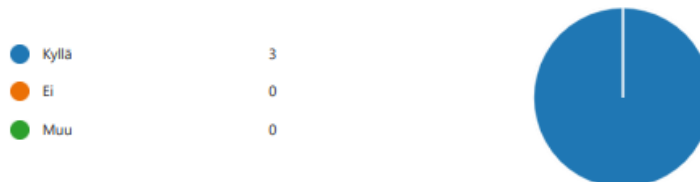
Negatiiviset kokemukset korostuvat viestinnässä, mutta milloinkaan ei kerrota, kuinka asiaan tulisi suhtautua. Kokemusasiantuntijoille tämä näyttäytyy raflaavien otsikoiden ja kuvien mässäilynä lastensuojelun kustannuksella.

Kokemusasiantuntijoiden kehitysehdotuksena medialle: tuodaan julki monipuolisesti asioiden eri kulmia, tarkastellaan objektiivisesti ilman negatiivisilla aiheilla mässäilyä ja kerrotaan asioiden asioiden kulusta enemmän. Miksi, mistä syystä ja mitä tälle voidaan tehdä. Näin voitaisiin pitää media ennakkoluuloista vapaana alueena.

2. Julkaisu - Vastaako julkaisu mielestäsi keskustelua aiheesta?

6. Näkyykö 3. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

7. Sanoilla on väliä – julkaisusarja 4/4: Sanoilla on väliä

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat tuottivat kehittäjäryhmässä julkaisusarjan, jolla halutaan korostaa sanojen ja kohtaamisten merkitystä.

Sosiaalinen media on meille monelle paikka, jossa jakaa ajatuksiaan ilman filteriä. Somessa ei ole portinvartioita, mikä mahdollistaa suorankin mielipiteen jakamisen kaikkien nähtävälle ja erityisesti ikävät kokemukset saattavat päätyä yleiseen jakoon positiivisia kokemuksia useammin.

Sanoilla on väliä. Sanoilla voi olla suuri merkitys nuoren tunteisiin ja kokemuksiin, erityisesti tärkeän aiheen äärellä. Mieti kaksi kertaa, ennen kuin julkaiset.

4. Julkaisu - Vastaako kuva mielestäsi keskustelua aiheesta?

8. Näkyväkö 4. julkaisussa tai sen tekstissä kehittäjäryhmän ääni ja mielipiteet?

9. Näkyvätkö julkaisuissa ennalta sovitut kohderyhmät (perheet, ammattilaiset, media, vanhemmat)?

10. Jos haluat, voit antaa vapaan palautteen koskien julkaisuja tai niiden tekstiä. :-)

1
Vastaukset

Uusimmat vastaukset
"Tämä oli visuaalisesti miellyttävä julkaisu, joka toi ryhmän monimuotoisen ..."